

Integration av immigranter på den finländska arbetsmarknaden

En litteraturstudie om integrationshinder

Sven Claes

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	16703
Författare:	Sven Claes
Arbetets namn:	Integration av immigranter på den finländska arbetsmarknaden - En litteraturstudie om integrationshinder
Handledare (Arcada):	Arla Cederberg
Uppdragsgivare:	Ne-Rå
<p>Sammandrag:</p> <p>Antalet av immigranter till Finland har ökat starkt sedan 1990-talet och håller på att stiga vidare. Forskningen visar att immigranter i Finland har högre arbetslöshet än majoritetsbefolkningen. Syftet med det här examensarbetet är att genom en litteraturstudie kartlägga på makronivå varför det är svårare för immigranter att komma in i den finska arbetsmarknaden. För att ta fasta på syftet använder jag den följande forskningsfrågan: Hurdana hinder och integrationsproblem till arbetsmarknaden finns för immigranter i Finland? Den teoretiska referensramen utgörs av medborgarskap, inklusion/exklusion och empowerment. Sju vetenskapliga artiklar analyseras med hjälp av en kvalitativ innehållsanalys. Resultatet visar att det inte finns enkla svar men hinder kan indelas under fyra teman: bristande språkkunskaper, sociala nätverk som negativt socialt kapital, avsaknaden av (inhemsk) utbildning och rollen av etniskt ursprung/diskriminering. Språket tilldelas en roll som gatekeeper till finska arbetslivet. Sociala nätverk anses som en möjlig resurs men också beskrivas som negativt socialt kapital där överdrivet starka lojalitetskrav kan leda till utnyttjande och marginalisering med låg socioekonomisk status. En utländsk utbildning är ingen garanti till framgång eftersom utbildningens innehåll är svårt att bedöma för finska arbetsgivare. Däremot kan en inhemsk utbildning hjälpa att komma över tröskeln till arbetsmarknaden. Etniskt ursprung är av betydelse när immigranter söker jobb i Finland och är den starkaste statistiska förklaringen för invandrarernas sysselsättningsläge. Jag konstaterar att det förblir en utmaning att leda befolkningen till ett nytt mångfaldigt samhälle och förbättra immigranternas integration i arbetsmarknaden.</p>	
Nyckelord:	Integration, hinder, immigranter, Finland, arbetsmarknad, sysselsättning, empowerment, Ne-Rå
Sidantal:	45
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	29.10.2015

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme: Degree Programme for Social Services	
Identification number: 16703	
Author: Sven Claes	
Title: Immigrant integration into the Finnish labour market – A literature review of integration barriers	
Supervisor (Arcada): Arla Cederberg	
Commissioned by: Ne-Rå	
<p>Abstract:</p> <p>The number of immigrants coming to Finland has seen a strong rise since the 1990s and it continues to increase. Research has shown that immigrants in Finland have a higher unemployment rate than the native population. The purpose of this degree thesis is to map on a macro level why it is more difficult for immigrants to enter the Finnish labour market. Methodologically, I use a literature review to address the following research question: What kind of barriers and integration problems exist for immigrants on the Finnish labour market? The theoretical framework consists of citizenship, inclusion/exclusion and empowerment. By using content analysis I evaluate seven peer reviewed articles. The results show no easy answers but four themes can be detected: language, social networks as negative social capital, lack of (Finnish) education and the role of ethnic origin/discrimination. Language is ascribed a role as gatekeeper to the Finnish labour market. Social networks are seen as a possible resource but also carry the risk of negative social capital. Excessive demands on loyalty can lead to exploitation and marginalisation with low socioeconomic status. Foreign education is no guarantee for success because Finnish employers find it hard to assess the educational content. A Finnish education, however, can help to pass the threshold into employment. Ethnical origin is of importance when immigrants search for employment and can be seen as the strongest statistical explanation for an immigrant's employment situation. I conclude that leading the country to a new diverse society and improving access to the labour market for immigrants remains a challenge.</p>	
Keywords: Integration, barriers, immigrants, Finland, labour market, employment, empowerment, Ne-Rå	
Number of pages: 45	
Language: Swedish	
Date of acceptance: 29.10.2015	

INNEHÅLL

1	Inledning	6
2	Bakgrund	7
2.1	Immigration till Finland	7
2.2	Situation på arbetsmarknaden	8
2.3	Den inhemska migrationspolitiken	9
2.4	Diskriminering	11
3	Problemformulering och syfte	12
3.1	Syfte och frågeställning	12
4	Teoretiska utgångspunkter	13
4.1	Medborgarskap kräver delaktighet	13
4.2	Inklusion och exklusion som sociala konstruktionsprocesser	14
4.3	Empowerment som etablering av motmakt	16
4.4	Koppling mellan teorier och arbetsmarknaden	18
5	Metod	19
5.1	Litteraturstudie	19
5.2	Datainsamling	20
5.3	Analysmetod	21
5.4	Etiska överväganden	22
6	Resultat och analys	22
6.1	Att lära sig det inhemska språket	23
6.2	Att använda sociala nätverk	25
6.3	Inhemska utbildning	27
6.4	Etniskt ursprung och diskriminering	28
6.5	Resultatsammanfattning	30
7	Diskussion	31
7.1	Resultatdiskussion	31
7.2	Metoddiskussion	37
7.3	Konklusion	39
	Källor	42
	Bilagor	46

Figurer

Figur 1. Problemlösningssmodell från Pettit och Olson (1994 & 1999). (I: Moula 2009:45)	17
Figur 2. Begreppskarta: Integrationshinder på arbetsmarknaden.....	30
Figur 3. Begreppskarta: Integrationshinder på arbetsmarknaden och möjligheter till empowerment.....	36

Tabeller

Tabell 1. Antal av utländska medborgare och förändring (Statistikcentralen 2013)	8
--	---

1 INLEDNING

Jag har valt att skriva om ämnet immigranter och integration i arbetsmarknaden eftersom jag har bott utomlands hälften av mitt liv. Som utlänning i Finland och på grund av min arbetserfarenhet i olika länder vet jag hur svårt det kan vara att få tillgång till den lokala arbetsmarknaden som immigrant. Samtidigt är integration i arbetsmarknaden en av nycklarna för integration i samhället.

Ne-Rå

Ne-Rå administreras av Kalliolan Kannatusyhdistys ry och fungerar som medborgarnära rådgivningsbyrå. Verksamheten drivs som en lågtröskelmottagning och är öppen för alla medborgare. Syftet är att erbjuda utsatta människor handledning i svåra livssituationer, t.ex. genom hjälp med att hitta rätta socialtjänster, ge information om bostadsmöjligheter eller stöd med att fylla i blanketter. Idén som genomsyrar hela verksamheten är att stärka klienternas sociala delaktighet och egen aktivitet - eller med andra ord empowerment.

Ungefär en tredjedel av Ne-Rås klienter är immigranter även om andelen av den utländska befolkningen i Finland är bara 4 %. Under min praktiktid på Ne-Rå i våren 2015 träffade jag flera immigranter som sökte hjälp med att hitta jobb. När jag pratade med klienterna kändes det ofta svårt att kunna ge strukturerade tips eller rådslag angående jobsökning. Det är möjligt att jag vill söka anställning inom området immigration i framtiden. Jag upplever därför stor arbetslivsrelevans och vill sätta mig in mer i problemkomplexet kring immigranter och arbetsmarknadsintegration.

Speciellt i sammanhanget med den stora mängden av flyktingar som har börjat komma till Finland under hösten 2015 finns det ett stort behov av att integrera immigranter i arbetsmarknaden. Det är också en chans för Ne-Rå att utveckla sin verksamhetsmodell vidare och erbjuder flera stödmöjligheter för immigranter. Examensarbetet är ett projektarbete för Ne-Rå och kan således fungera som bakgrund för rådgivningssamtal med immigranter. Genom att kartlägga hinder till arbetsmarknadsintegration och den följande diskussionen hoppas jag kunna ge några idéer för vidare utveckling av Ne-Rås verksamhet.

2 BAKGRUND

2.1 Immigration till Finland

Enligt Valtonen (2001) har Finland traditionellt varit ett emigrationsland där människor gick utomlands för att få jobb. I slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet emigrerade många finländare till Amerika. När liberaliseringen av den nordiska arbetsmarknaden ledde till en ökad rörlighet mellan länderna flyttade under 1960- och 1970-talen 500 000 tusen finländare till Sverige. Finland själv behövde aldrig ta emot stora migrationsvägar och därför finns lite historisk erfarenhet. Den finska identiteten präglas fortfarande av hög kulturell homogenitet. Den här homogena kulturen ger form till den kollektiva identiteten och känslan av tillhörighet (Castells 1997).

Liktidigt har det sedan 1980 funnits en stark ökat immigration till Finland. I början fanns det en stor andel återvändande finländska emigranter men därefter har det varit främst utländska medborgare som kommit till Finland. Under de sista 10 åren har antalet av utlänningar i Finland dubblad till 221 900 under år 2014 (Statistikcentralen 2014). Befolkningen i Helsingfors har idag ungefär 120 olika modersmål, vilket ger uttryck till hur etnisk och kulturell mångsidig huvudstadsregionen har blivit. Enligt Statistikcentralen (2015) kommer de tre största immigrantgrupperna från Estland (48 354), Ryssland (30 619) och Sverige (8 288) och utgör ungefär 40 % av alla utländska medborgare i Finland. De här grupperna karakteriseras av relativ stor etnisk homogenitet.

Samtidigt har det finska samhället utmanats av immigrationen av kulturellt och etniskt heterogena personer som ofta kommit som flyktingar eller asylsökande. Kina (7 559), Somalia (7 381), Thailand (6 864) och Irak (6 795) är bland de största grupperna (Statistikcentralen 2015). Forsander (2002) samtycker att det nordiska välfärdssamhället grundas på nationell homogenitet men systemet har svårigheter att reagera på trycket av en tilltagande mångfaldighet. Immigranternas höga trösklar till arbetsmarknaden är ett symptom för det. Man kan alltså registrera att det finns en reserverad grundhållning till immigrationen.

Tabell 1. Antal av utländska medborgare och förändring (Statistikcentralen 2013)

År	Antal utländska medborgare	Andel av hela befolkningen %
1977	12 120	0,3
1980	12 502	0,3
1985	16 478	0,3
1990	26 255	0,5
1995	68 566	1,3
2000	91 074	1,8
2005	113 852	2,2
2010	167 954	3,1
2014	221 900	4,1

2.2 Situation på arbetsmarknaden

Enligt Statistikcentralen (2009) har den finska demografiska utvecklingen en snedviden åldersstruktur. Befolkningen åldras och det föds färre barn. Redan nu utgör personerna mellan 60 och 64 år den största åldersgruppen i landet och välfärdssamhället finansieras av allt mindre årsklasser. Försörjningskvoten beskriver hur stort antalet av personer utanför arbetskraften och arbetslösa är per en sysselsatt. År 2008 var den demografiska försörjningskvoten 50,3 och enligt prognosen kommer den att vara 70,5 i år 2026 om inga åtgärder tas. Myrskylä & Pyykkönen (2015:4) påstår att Finland borde ta in 34 000 immigranter årligen för att förbättra försörjningskvoten. Ändå är immigranter inte framgångsrika på arbetsmarknaden. Arbetslöshetsgraden bland immigranter är ungefär tre gånger så stor som hos urbefolkningen (Arbets- och näringsministeriet 2013:24). Immigranternas sysselsättningsläge verkar alltså inte profitera från landets demografiska och ekonomiska utveckling. Det tycks vara en paradox att behovet för arbetskraft finns men den tillgängliga utländska arbetskraften inte når arbetsmarknaden.

Hanhijoki et al (2012) framhåller i en rapport för utbildningsstyrelsen att det minskande utbudet av arbetskraft i Finland kommer att leda till stora socioekonomiska utmaningar. Enligt de senaste beräkningarna för efterfrågan på arbetskraft till år 2025 är utbudet inte

tillräcklig stor för att tillgodose behovet av finska arbetslivet. Hanhijoki et al kräver att åtgärder måste tas för att bemöta utmaningen, bl.a. genom att förbättra ställningen av immigranter på arbetsmarknaden. En större fokus på bättre utbildning och träning skulle kunna hjälpa att förbättra utvecklingen av försörjningskvoten.

Heikkilä & Pikkarainen (2008) gjorde en forskning kring arbetskraftrelaterad invandring till Finland. De konstaterar likaledes att behovet av arbetskraft överstiger utbudet och att immigranterna med olika utbildningsbakgrund krävs, både hög- och lågutbildade. Enligt forskningen stiger behovet av arbetskraft speciell i service sektorn men också i handel och affärsverksamheten. Jämfört med den finska befolkningen är åldersstrukturen av immigranterna gynnsammare, eftersom andelen av personer i arbetsför ålder är högre. Åtgärdsprogrammet för arbetskraftinvandring från inrikesministeriet (2009) konstaterar också att arbetskraftunderskottet i Finland ökar. Utländska arbetstagar anses som ett sätt att komplettera – inte ersätta – den inhemska arbetskraftsbristen. Enligt åtgärdsprogrammet uppstår de flesta lediga jobb inom service-, social- och hälsovårdssektorn samt inom industrin.

Aspekter som har betydelse för sysselsättning och arbetslösheten är invandringstidpunkten och vistelsetiden i landet. De socioekonomiska skillnaderna mellan inhemska befolkningen och immigranter är ofta framstående i de första åren. Ju längre immigranterna har tillbringat i Finland desto närmare kommer deras förhållanden majoritetsbefolkningens förhållanden. Däremot om immigrationen sker under en lågkonjunktur tar det betydligt längre att uppnå de samma socioekonomiska förhållanden som majoritetsbefolkningen. Lika viktiga faktorer som påverkar är kön och ålder. Risken för utanförskap och arbetslöshet är nästan sexfaldig för utländska ungar som har gått ut grundskolan när jämförd med inhemska ungar. Sysselsättningsgraden för kvinnor är lägre när de inte har vistats länge i landet, speciellt när grunden till invandringen var familjeskäl med barn. (Arbets- och näringsministeriet 2013)

2.3 Den inhemska migrationspolitiken

Allmänt har Finlands invandringspolitiska strategi till mål att höja attraktionskraften genom ökad kännedom om landet. Den internationella arbetsrekryteringen bör styras av

efterfrågan på arbetskraft i speciella yrken och branscher i Finland. Immigranterna som har kommit till Finland behöver hjälp med att integrera samt vägledning och rådgivning. Arbetsgivare har ansvar att främja likabehandling och icke-diskriminering. Högskolorna följer internationaliseringsstrategier för att kunna delta i det globala kunskapsnätverket. Den positiva grundinställningen till arbetskraftinvandring fastställdes också i det strategiska programmet för statsminister Juha Sipiläs nya regering:

Regeringen ska främja en arbetskraftsinvandring som stärker sysselsättningen och de offentliga finanserna, förbättrar försörjningskvoten samt främjar en internationalisering av ekonomin i Finland. Befolkningen i hela Europa föråldras och alla länder måste hantera det underskott i de offentliga finanserna som följer av detta. Invandrarna stärker Finlands innovationsförmåga och kunskapsnivån genom att ta med sig den egna kulturens styrkor i det finländska samhället. [...] Inställningen till arbetskraftsinvandring är positiv. (Statsrådets kansli 29.5.2015:40-41)

Migrationspolitiken påverkas av olika lagstiftning men viktiga lagen är Finlands grundlag (731/1999), Diskrimineringslag (1325/2014), Lag om främjande av integration (1386/2010), EU:s lagstiftning och andra internationella avtal som referensramen. Därtill kommer vissa nationella politikområden som arbetskrafts-, utbildnings- och social- och hälsopolitiken. Mot det här som bakgrund utarbetades *Statsrådets Principbeslut Om Strategin Migrationens Framtid 2020* av inrikesministeriet (2013). Strategin definierar tre stora långsiktiga riktlinjer som mål för den finska migrationspolitiken. *Ett öppet men tryggt Finland* förstår en reglerad immigration som en viktig del i kampen mot försörjningsproblemet, där man ser landet i konkurrens med andra länder när det gäller att locka kompetent arbetskraft. Finland vill ge skydd till dem som är utsatta men å andra sidan också ta hänsyn till samhällets hållbarhet och säkerhet. *Var och en finner sin plats* ser delaktighet i samhället och speciellt i arbetsmarknaden som ett centralt ärende. *Mångfald är vardag* tar sin förankring i den finska grundlagen som har frihet, mänskovärdets okränkbarhet och främjandet av rättvisa som kärna och där diskriminering inte tolereras. För att genomföra regeringens migrationsstrategi godkändes ett åtgärdsprogram med konkreta insatser kring alla tre riktlinjerna. Många åtgärder syftar till att höja sysselsättningsgraden.

2.4 Diskriminering

I invandrarbarometer (2012) undersöktes subjektiv diskriminering genom en enkätundersökning om hur immigranter hade integrerats i Finland. Ungefär 24 % angav att de hade utsatts för diskriminering under de senaste 12 månaderna. Det etniska ursprunget och språket angavs som de två största orsakerna för diskrimineringen med immigranter från Mellanöstern, Somalia och Sydostasien som de mest utsatta. Diskrimineringen anses förekomma speciellt på arbetsplatsen och under rekryteringsprocessen. Den Europeiska kommissionen (2012) anger i sin eurobarometer *Discrimination in the EU 2012* att 60 % av finska deltagarna ansåg att etniskt ursprung spelar en roll när man söker jobb, jämfört med medelvärdet av 39 % för EU. Å andra sidan ansåg 71 % av finska deltagarna att de känner till sina rättigheter om de blir offer för diskriminering, medan medelvärdet för EU var 37 %.

Fältundersökningen *Discrimination in the Finnish Labour Market* av Arbets- och näringsministeriet (2012) ger en översikt om diskriminering på den finska arbetsmarknaden. Forskarna kombinerade litteraturstudier med situation testing, vilket är en metod för att klarlägga diskriminering på arbetsmarknaden. Resultatet visade att det finns högre arbetsmarknadsdiskriminering bland immigranter. Personer från afrikanska eller flyktingländer har en högre risk av långtidsarbetslöshet. Immigranter från Somalia, det Subsahariska Afrika och arabiska länder utsatts mest för diskriminering i både rekryteringsprocessen och på jobbet. Dessutom finns det ojämlika lönenivåer mellan den utländska och den infödda befolkningen. Situation testing visade att när finska och ryska personer ansökte om jobb fanns det diskriminering på grund av efternamn i 45 % av alla rekryteringssituationer med ryska.

Diskrimineringsförbudet i grundlagen (731/1999) är otvetydigt. Dessutom trädde i kraft ett nytt diskrimineringslag (1325/2014) den 1 januari 2015. Målet med laget är bl.a. att främja likabehandling och förebygga diskriminering. Enligt 8 § får till exempel ingen diskrimineras på grund av ursprung och nationalitet. Laget om främjande av integration (1386/2010) har som syfte "[...] att stödja och främja integration och invandrares möjligheter att aktivt delta i samhällsverksamheten i Finland" (1 §). Lagstiftningen är alltså omfattande när det gäller att garantera samma rättigheter och skyldigheter för både im-

migranter och den inhemska befolkningen. Enligt Inrikesministeriet (2015:127) måste diskriminering identifieras bättre och anmälas ofta än tidigare. För centrala yrkesgrupper ordnas t.ex. utbildning så att kännedomen om lagstiftningen ökas.

3 PROBLEMFORMULERING OCH SYFTE

Enligt Statistikcentralen var arbetslöshetsgraden i augusti 2015 8,3 procent i Finland. Sysselsättningsläge har försämrats snabbt och både den inhemska och den utländska befolkningen drabbas. Speciell långtidsarbetslösheten har vuxit starkt och många företag har redan deklarerat ytterligare nedskärningar. I en lågkonjunktur påverkas den arbetssökande utländska befolkningen ännu hårdare. Uppnående av majoritetsbefolkningens socioekonomiska ställning skjutas på. Lagstiftningen stipulerar att immigranter har samma rättigheter till delaktighet på arbetsmarknaden som finländare men realiteten visar att det är svårt att förverkliga.

3.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att kartlägga varför det är svårare för immigranter att komma in i den finska arbetsmarknaden. För att närma mig komplexiteten på makronivå använder jag följande frågeställning:

1. Hurdana hinder och integrationsproblem till arbetsmarknaden finns för immigranter i Finland?

Med makronivån menar jag strukturella problem som de flesta immigranter konfronteras med och som har sitt ursprung i medborgerliga förhållanden. I den ekologiska systemteorin definieras makronivån som ett slags övergripande mönster av interagerande delsystem. Individens utveckling i samhället kan således bara förstås i sammanhanget av omgivningen. Det är den stora sociala ramen eller ”societal blueprint” som styr och påverkar socialiseringsprocessen. (Bronfenbrenner 1994:40)

4 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

4.1 Medborgarskap kräver delaktighet

Medborgarskap är ett väldigt omfattande begrepp men syftar i kärnan till rättigheter och skyldigheter som alla individer har i sitt land. En grundläggande och klassisk teori om medborgarskap utvecklades av T.H. Marshall i *Citizenship and the Social Class* redan i 1949. Marshall påstår att medborgarskap utvecklades som resultat av klasskampen. Under den första perioden (ca 1700-1900-talet) fick människor civila rättigheter för att kunna engagera sig i sociala och ekonomiska aktiviteter (t.ex. rätt till egendom & tankefrihet). Under den andra perioden (ca 1800-början av 2000-talet) utvecklades och överfördes rösträtten, först till alla män och sedan till kvinnor. Från ca 1900 till mitten av 2000-talet skapades de sociala rättigheterna som idag associeras med välfärdsstaten. Det betyder möjligheten till fullt deltagande i samhället, rätten till utbildning, hälsovård, pensioner och mycket mera. Mera allmänt kunde man säga att socialt medborgarskap vill främja inklusion av individen i samhället. (se Dwyer 2004:4)

Bellamy (2008) gör en indelning i tre komponenter. *Membership* och *belonging* betyder medborgarskap i ett demokratiskt politiskt samhälle. Det innebär också att det finns de som är exkluderade från samhället. *Rights* eller rättigheter är den andra komponenten och Bellamy framhäver den kollektiva tanken bakom detta, nämligen att alla behandlas som jämlikar. *Participation* menar delaktighet i samhällets politiska, ekonomiska och sociala processer. Det medför en allmän tillhörighetskänsla till landet. Sammanlagt kan man säga att genom att tillhöra ett samhälle och delta i det kollektiva livet erhåller vi rättigheter (och skyldigheter) för att leva våra individuella liv. Bellamy hävdar att:

Citizenship is a condition of civic equality. It consists of membership of a political community where all citizens can determine the terms of social cooperation on an equal basis. This status not only secures equal rights to the enjoyment of of the collective goods provided by the political association but also involves equal duties to promote and sustain them – including the good of democratic citizenship itself. (2008:17)

Han fortsätter påstå att globalisering, ökad komplexitet och stora internationella organisationer har bidragit till en känsla av distans eller ”jag kan inte påverka” bland medborgarna. Det är svårt att känna solidaritet med människor som har olika kulturella bak-

grunder. Bellamy uttalar en oro att socialt kapital försvinner – alltså vanan att samarbeta med andra.

Inrikesministeriet (2015:68) framhäver stödrollen som medborgarsamhället har för integrationen av immigranter samt för förverkligande av deras jämlikhet och delaktighet. Medborgar- och invandrarorganisationer anses som viktigt komplement till offentliga tjänster genom att stöda och utveckla sociala nätverk. Invandrarna uppmuntras att bli aktiva medborgare och myndigheterna uppmanas att inkludera invandrarna i helhetsplaneringen av integrationsfrämjande arbete.

4.2 Inklusion och exklusion som sociala konstruktionsprocesser

Enligt Cederlund & Berglund (2014:76) är inklusion och exklusion framför allt teoretiska konstruktioner. De ska återge ett spänningsfält för socialt arbete med syftet att hitta fokus på hinder och möjligheter som leder till deltagande i samhället. Thaa & Linden (2013) beskriver begreppet integration som en föråldrad *Leitvokabel*. Idag riktas mycket kritik mot den holistisk karaktär av integrationskonceptet. Den anses ha till och med en främlingsfientlig karaktär på grund av användningen inom migrationspolitiken. Om konceptet integration syftar bara till att upprätthålla föreställningar om en normativ helhet är den av lite nytta i det moderna heterogena samhället. Begreppsparet inklusion/exklusion däremot ska undvika den här negativa interpretationen. Madsen (2006:171 ff.) anser att inklusion handlar om att innefatta någon i helheten, medan exklusion betyder att hålla eller stöta någon ute. ”Kärnan i social inklusion är att undgå att människor exkluderas från den sociala miljö där de lever sina vardagsliv ...” (2006:181). Enligt Madsen är *rymlighet* är ett annat begrepp som beskriver idealbilden att skapa ett samhälle där alla medborgare ryms. Både social integration och social inklusion beskriver förhållandet mellan individ och gemenskap, men medför två olika perspektiv. Social integration fokuserar på individen och ser olikhet som problem. Social inklusion definierar olikhet som resurs och sätter individen i förhållande till den sociala miljön. Personer förstås alltså bara i relation till omgivningen och gemenskapen. Inklusion är följaktligen ett tankesätt och har att göra med förståelsen att allt är beroende på kontexten och ingenting kan generaliseras.

Jönhill (2012) representerar synsättet att distinktionen mellan inklusion och exklusion är central och att det moderna samhället i sin helhet är kommunikativt öppet och inkluderande. Samhällets delsystem däremot (t.ex. arbetsmarknad) kan vara stängda och exkluderande. Inklusion och exklusion anses på det sättet som tillstånd av tillhörighet eller icke-tillhörighet till olika delsystem. Det kan tolkas såsom ett paradigmskifte från begreppet integration till inklusion/exklusion. Integration står här för ett äldre normativt tänkande som medför att man värderar vad som är rätt eller fel. Antagandet är att globaliseringen har lett till mångfaldiga samhällen som präglas av ett acentriskt socialt system. Samtidigt finns det ökad differentiering i samhället som leder till ökad specialisering och mångfaldiga rollfunktioner. Det beskrivs som horisontell differentiering där det finns traditionella maktordningar kvar men bara i vissa områden, t.ex. företag & organisationer. Det gamla systemet innebär vertikal differentiering och beskriver en strukturell ojämlikhet mellan olika grupper av människor. Detta system kan också kallas för stratifikation eller uppifrån-och-ner princip. Jönhill konstaterar att det finns en övergång från vertikal till horisontell differentiering. Detta "[...] leder till att relationen mellan människa och samhälle förändras från en relation upp-ner till en relation innanför/utanför. Därmed blir kopplingen mellan människan och samhälle en fråga om inklusion/exklusion" (2012:32). Jönhill anser att båda begreppen återger en koppling till ett socialt system och det kan antingen handla om tillhörighet eller icke-tillhörighet. Kopplingen är alltid partiell eller flerdimensionell, d.v.s. att i ett globalt samhälle kan man aldrig uppnå en fullständig integrering, eftersom normer är för mångfaldiga. Det betyder också att inklusion och exklusion beskriver en ständigt pågående process för individen. Enligt Jönhill krävs det i första hand förmågan att kommunicera mellan olika system för att vara inkluderad. Genom kommunikation kan vi göra oss relevanta för ett specifikt system.

Tilly (1998) anser att beständig ojämlikhet framkallas av kategoriska skillnader i samhället. Den här teorin antar att existerande sociala kategorier produceras och upprätthålls av tydligt avgränsade grupper i landet. Detta reflekterar en ojämlik resursfördelning och leder till gränsdragning och exklusion mellan till exempel inhemska och utländska sökande på arbetsmarknaden. Inklusion blir därmed avhängig från bestående maktmönster i samhället. Enligt Tilly (1998:86-98) finns det två huvudorsaker till beständig ojämlikhet: exploatering avser att de mäktiga håller bort de underordnade från det fulla vär-

det av deras arbetsinsats; möjlighetsansamling menar att man exkludera andra grupper från vissa resurser. Två mekanismer som Tilly kallar för emulering och adaption förstärker processen. Emulering beskriver förloppet där bestående strukturer helt enkelt kopieras och nya gränsdragningar efterföljer gamla mönster. Adaption menar att alla sociala kategorier accepterar nuläget utan viljan att utmana de. Resultatet blir att ojämlikheten manifesteras. Jag tycker att Tillys teori hjälper att förklara hur inklusion och exklusion som sociala konstruktionsprocesser påverkar immigranternas tillgång till arbetsmarknaden.

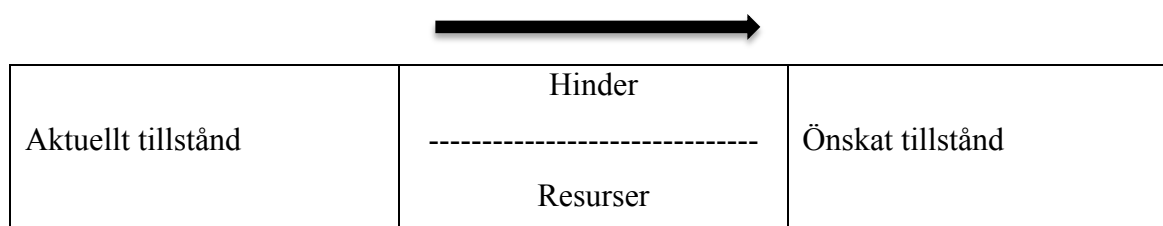
4.3 Empowerment som etablering av motmakt

Det existerar väldigt många olika definitioner av empowerment och kontexten spelar en stor roll. Adams (2008) bedömer därför att det inte finns en dominerande eller slutgiltig definition för begreppet. Han anser att empowerment beskriver ”the capacity of individuals, groups and/or communities to take control of their circumstances, exercise power and achieve their own goals, and the process by which, individually and collectively, they are able to help themselves and others to maximize the quality of their lives” (2008:17). Adams poängterar vidare att empowerment är nära förknippad med begreppet delaktighet och att man måste känna sig empowered för att kunna delta. Enligt Adams (2008:29 f.) karakteriseras delaktighet av aktivt agerande, valmöjligheter, maktutövande och möjligheten till beslutfattande.

Askheim och Starrin (2007:9) anser likadant att empowerment som begrepp har ett oklart innehåll, men håller före att den innebär egenskaper som självtillit, egenkontroll, delaktighet, medborgarskap och kompetens. Empowerment grundas alltså i en positiv syn på människan. Askheim och Starrin (2007:18-28) skiljer åt tre olika infallsvinklar till begreppet. Empowerment som etablering av motmakt har som syfte att stärka människor så att de får kraft att ändra på sina livsvillkor. Den perspektiviska grunden är att samhällsstrukturer skapas och förändras av andra människor. Centralt blir därför att framkalla en helhetssyn på den egna livssituationen och en förståelse att den kan påverkas genom utövande av motmakt. Den andra varianten kallas för den marknadsorienterade riktningen och ser autonomi och oavhängighet som väsentliga komponenter. Individerna bestämmer själv om sina intressen och statens välfärdroll ifrågasätts. New Public

Management ger uttryck för en ansats som genomträngas av idéer från det privata näringslivet. Målet är att organisera den offentliga förvaltningen på ett mer ekonomiskt sätt. Den terapeutiska positionen finns särskild i hälso- och sjukvården där livsstil och egenomsorg står i fokus. Individorienteringen är centralt och patienternas beroende på sjukvårdssystemet ska sänkas. Jag anser att modellen kring empowerment som etablering av motmakt har mest anknytning till mitt arbete, men de olika infallsvinklarna tillåter inga klara gränsdragningar. Grundantagandet är att man själv kan påverka sitt liv och aktivt hantera omständigheterna. I kärnan ligger alltså ett resurstänkande.

I mitt arbete vill jag kartlägga integrationshinder till arbetsmarknaden. För att kunna fokusera och tillämpa det bredda begreppet empowerment till min forskningsfråga ska jag ta inspiration från empowermentmodellen (Moula 2009:43-53).

Figur 1. Problemlösningsmodell från Petitt och Olson (1994 & 1999). (I: Moula 2009:45)

Modellen är avsedd för praktiskt samarbete mellan klienten och den professionella, men jag anser att den har värde även för mitt arbete. Modellen fokuserar på det aktuella tillståndet av individen och försöker att komma till det önskade tillståndet genom att ta i beaktande både hinder och resurser. Grundidén är alltså att använda hinder för att kunna fundera på möjliga resurser. Den problematiska situationen konfronteras med den önskade. Moula indelar processen i fem steg som jag ska redovisa för kortfattad: I det första steget definiera klienten och den professionella den aktuella situationen och problemet. I andra steget utvecklar man en bild av den önskade situationen. Det följande steget kräver systematiskt tänkande om hur man kommer från det aktuella till det önskade tillståndet. Fokus ligger på möjliga alternativ, deras konsekvenser samt hinder och resurser. I fjärde steget uppmuntras klienten till att välja ett passande alternativ så att mål kan formuleras. Det femte steget innebär ett utvärderande av alla föregående stegen. Jag ska

använda en liknande arbetsprocess i diskussionsdelen där jag tillämpar empowerment-modellen. Målet under diskussionen blir sedan att identifiera möjliga resurser som kunde användas eller utvecklas för att förbättra delaktigheten i arbetsmarknaden.

4.4 Koppling mellan teorier och arbetsmarknaden

Vilket sammanhang finns mellan inklusion/exklusion, medborgarskap, empowerment och arbetsmarknaden? Varför har jag valt de här teoretiska utgångspunkterna? Carter (2003:9) anser att "the sphere of employment is central to the discussion of inclusion and exclusion since it is through work that we earn money and gain status and any sense of job satisfaction." Han använder Max Webers teori kring social uteslutning för att förklara positionen av minoriteter på arbetsmarknaden. Social uteslutning beskriver en gränsdragning genom vilken olika identiteter konstrueras med syftet att undvika delningen av begränsade resurser, t.ex. arbetsplatser. Samhälle ses här som ett heterogent system med olika strukturer och maktförhållanden. Olika sociala grupper indelas på bas av etniskt ursprung, språk, ålder osv. Genom denna splittring möjliggör systemet bara ofullständigt ekonomiskt och socialt deltagande för den enskilde. Enligt Valtonen (2008:87 ff.) betyder social exklusion att man inte har samma möjligheter som majoriteten. Invandrarnas sociala inklusion är slutit tätt intill integration till arbetsmarknaden. Arbetslöshet betyder avsaknaden av frihet och medför risken till social exklusion. Social rättvisa äventyras således när en minoritet hållas från deltagande i samhället. Vad blir då rollen av medborgarskap? Bellamy (2008) hade definierat medborgarskap bland annat med delaktighet. Jag anser att man blir tvungen att ifrågasätta om medborgarskap uppnås när förmågan att delta och vara jämlik inte finnas. Medborgarskap blir ofullständigt och det är viktigt att individer och samhället funderar hur det kan åtgärdas. I sammanhanget med socialt arbete skriver Blennberger (2005:118) om ett offensivt medborgarideal. Han menar att istället för att vara passiva konsumenter av sociala stödåtgärder bör klienter inta aktiva och konstruktiva roller i samhället. Empowerment blir därmed ett nyckelord och Blennberger anser att socialtjänsten har en viktig roll som fostrare och mentor för det offensiva medborgaridealet på individnivå. Enligt min uppfattning spelar känslan av empowerment en central roll i invandrarnas arbetssökningsprocess.

5 METOD

5.1 Litteraturstudie

Jag har valt att göra en allmän litteraturstudie genom att samla in sekundärdata. Forsberg & Wengström (2013:27 f.) menar att den allmänna och den systematiska litteraturstudien skiljer sig åt genom litteratursökning, kritisk värdering och analys av resultat. Speciell litteratursökningen för den systematiska litteratursökningen borde identifiera alla relevanta forskningsstudier inom ett område. Jag anser att det skulle vara utanför ramen av mitt examensarbete och jag kommer därför att avgränsa sökningen. Allmänt säger Forsberg & Wengström att en litteraturstudie handlar om tidigare dokumenterad kunskap och att ” [...] frågorna ställs till litteraturen i stället för till personer” (2013:70). Mitt mål är att få en överblick över nuläget inom mitt valda forskningsområde och en allmän litteraturstudie verkar den mest lämpliga metoden. Dessutom hoppas jag att min studie kan vara av nytta till Ne-Rås verksamhet i arbete med immigranter.

Jacobsen (2012:59 f.) anser att litteraturstudien är lämplig för att ta reda på vilken kunskapsstatus som finns genom att sammanställa teorier och resultat. En litteraturstudie ger möjligheten till att systematiskt och på ett strukturerat sätt söka och analysera materialet för att komma fram till nya insikter eller mönster. Sekundärdata hämtas från böcker, tidskrifter och databaser. Uppgiften blir att försöka att ta reda på och lyfta fram vad som kan bedömas som säker kunskap inom fältet. Jacobsen poängterar att huvudproblemet med sekundärdata är att den kan ha samlats in i ett annat syfte än det man själv har. När man samlar in primärdata har man kontroll över processen och kan kontrollera data reliabiliteten. Den här möjligheten begränsas genom användande av sekundärdata. Friberg (2006:116) påpekar att i en litteraturstudie görs ingen avgränsning till val av kvantitativa eller kvalitativa artiklar. Svagheter med en allmän litteraturstudie kan dock vara en begränsad mängd relevant forskning och ett selektivt urval av studier. Likadant anser Forsberg & Wengström (2013:26) att när kvalitetsbedömningar av inkluderade artiklar saknas finns det risken att felaktiga slutsatser dras. Urvalsprocessen och bedömningen av källornas trovärdighet blir således en avgörande faktor. Man måste förhålla sig extra kritiskt till data som är resultatet av tidigare tolkning av andra forskare.

5.2 Datainsamling

Friberg (2006:46 f.) markerar särskilt rollen som informationssökningen har för slutprodukten. Sökningen beskrivs som en experimentell process med olika steg men med två stora faser: den inledande och den egentliga litteratursökningen. Under den inledande sökningen ska skaffas en översikt över forskningsområdet. Den här fasen har som syfte att få fram bakgrundsinformation och att ringa in ämnesområdet. Under andra fasen, den egentliga litteratursökningen, blir målet däremot att hitta den slutgiltiga mängd litteratur. Det blir viktigt att arbeta systematiskt och dokumentera alla sina steg. Aveyard (2010:68 f.) anser på samma sätt att litteraturstudier kräver framför allt en systematisk datainsamling, annars blir processen slumpmässig och oorganiserat. En systematisk insamling innebär att man bestämmer vilken slags litteratur används och vilka sökorden är mest ändamålsenliga.

Jag började den inledande fasen med bakgrundsmaterial kring ämnet immigranter och arbetsmarknaden i våren 2015. Speciellt integrationshinder till arbetsmarknaden och möjliga resursperspektiv som immigranter kunde utveckla blev av intresse. Dessutom fanns det en tydlig anknytning av ämnet till Ne-Rås verksamhet. För den andra och konkreta fasen av informationssökning bestämde jag mig att söka i följande databaser: EBSCO, Sage, Eric free och Google Scholar. Googles sökmotor har många nackdelar, bl.a. att det inte finns en enkel möjlighet att sortera eller begränsa träffarna. Dessutom är kriterierna bakom urvalet av materialet oklara och träffarna som presenteras blandar tidskrifter, tidningsartiklar och mycket mera. Jag bestämde mig ändå att ta med Google Scholar men bara kolla de första 50 träffar. Jag hittade tre artiklar med olika sökorden, så det var positivt att ta med sökmotoren. Samtidigt är jag medveten att de oklara sökalgoritmerna i Google Scholar påverkar reliabiliteten av datasökningen.

Sökorden som jag använde var olika kombinationer av de följande: *Finland, immigrants, employment, labour market, adaptation, jobs*. Ytterligare sökorden som *challenges* eller *problems* begränsade mina träffar för starkt så att de bortvaldes. Jag kombinerade orden med den booleska operator *AND*. Som inklusionskriterier valde jag de följande:

- Specifik forskning kring den finska arbetsmarknaden
- Vuxna immigranter (inga studier kring unga)
- Ingen avgränsning av kön
- Inga flyktingar/asylsökande (rätt till förvärvsarbete är föremål för väntetider)
- Vetenskapliga artiklar på engelska
- Koppling möjlig till teoretisk referensram
- Publicerade artiklar sedan 2005

Jag gick igenom titlarna av alla träffar för att kunna bedöma snabbt om studien skulle kunna vara passlig. När titeln var lite oklar kollade jag abstraktet. Ibland läste jag hela artikeln för att sedan bestämma mig att exkludera studien p.g.a. en opassande fokus. I flera fall där Arcadas databas licenser begränsade tillgång till hela artikeltexten använde jag mig av Helsingfors Universitets databaser för att få full texten. Jag gjorde ett undantag av mina inklusionskriterier med artikeln av Forsander (2003). Studien ligger egentligen utanför min tidsgräns, men jag bedömde att innehållet var mycket relevant. Dessutom citeras Forsanders arbete i många andra studier, så att jag ansåg att inkluderingen av artikeln kan motiveras. En översikt över hela datasökningen finns i bilaga 2.

5.3 Analysmetod

Som analysmetod använder jag en kvalitativ innehållsanalys. Lundman & Hällgren (2008:159 ff.) ser metoden som lämplig för att granska och tolka texter med en induktiv eller förutsättningslös ansats. Syftet är att identifiera likheter och skillnader i en text. Ett problem som tas upp genast i början är frågan kring begreppet trovärdighet i den kvalitativa traditionen. Eftersom forskaren är mycket mer delaktig i en kvalitativ studie än i en kvantitativ studie finns det risken att resultatet blir påverkad. Det konstateras att det inte finns ett enhetligt kvalitativt synsätt. Textanalysen förutsätter individuella tolkningar genom en viss grad av abstraktion. Processen utgår sedan från att hitta meningsbärande enheter i texten som man kan föra ihop till kategorier eller teman på olika nivåer.

Jag började analysen med att försöka att få en helhetsbild av varje artikel. När jag kände att jag hade uppfattat det centrala innehållet kunde jag börja bryta ner texten. Enligt Jacobsen (2010:146 ff.) finns det olika steg. I tematiseringen reduceras texten till de

viktigaste tematiska enheterna. Det här steget strukturerar och förenklar texten. Genom ytterligare abstraktion kategoriseras sedan flera teman i grupper. Detta förenklar data och möjliggör jämförande av olika artiklar. Kategorierna illustreras sedan med citat vilket ger en uppfattning om vilka kategorier har den största vikten. Till sist jämför man kategorierna i olika artiklar och söker efter samstämmighet. I fallet man hittar olika uppfattningar försöker man att förklara variationen.

5.4 Etiska överväganden

Enligt (Jacobsen:32 ff.) finns det tre grundläggande etiska krav inom alla vetenskapliga fackområden: skydd av privatlivet, informerat samtycke och krav på korrekt presentation av data. Detta innebär att en person som undersöks har rätt till att det privata livet skyddas. Personen måste också delta frivilligt i undersökningen och vara medveten om eventuella risker i studien. Jacobsen betonar vidare att data måste återges på ett korrekt och fullständigt sätt. Resultat får inte förfalskas och citat måste användas i rätta kontexten, så att de inte får en annan innebörd. Öppenhet i undersökningsprocessen innebär att man beskriver så gott som möjligt vilka val man gör och varför.

Hur förhåller sig de här kraven då när man arbetar med en litteraturstudie? Enligt Forsberg och Wengström (2013:70) måste tre etiska överväganden göras när det gäller urval och presentation av resultat. Artiklarna måste visa att etiska riktlinjer följdes eller att tillstånd från etisk kommitté ansöktes. Vidare måste alla artiklar som ingår i litteraturstudien redovisas och resultaten presenteras oberoende om det stöder eller inte stöder forskarens egen åsikt. Under utförande av mitt arbete kommer jag att beakta ovanstående etiska aspekter.

6 RESULTAT OCH ANALYS

Detta arbete baserar sig på sju vetenskapliga artiklar (se bilaga 1) som analyserades med hjälp av innehållsanalys och utgångspunkt i integrationshinder. Alla artiklar har numrerats från 1-7 för att underlätta jämförelse under analysen. Genom redovisningen av re-

sultaten kommer jag att kartlägga på makronivå de största integrationshinder till arbetsmarknaden för immigranter.

Studierna använde olika metod. Två artiklar är rena kvantitativa forskningar: Forsanders studie (1) analyserar databaser från statistikcentralen och arbets- och näringsministeriet; Jasinskaja-Lahti (3) samlade kvantitativ information genom enkät. Akhlaq (5), Wahlbeck (6) och Pehkonen (7) utförde kvalitativa studier genom intervjuer och deltagande observationer. Heikkilä (2) och Hahl & Paavola (4) använde mixed methods med enkät och intervjuer/diskussioner. Friberg (2006:122) påpekar att resultaten som nåddes genom olika metod inte går att jämföras direkt utan måste sättas i förhållande under teman. Även om forskningssyften varierade mellan artiklarna fanns det fyra stora teman som återkom i nästan alla artiklar: språk, nätverk, utbildning och rollen av etniskt ursprung. Temat nätverk har jag indelat i två kategorier: nätverk som marginalisering och nätverk som stöd. Temaindelningen gjordes för att underlätta bearbetning av studierna. Jag analyserar varje tema enskild men det finns många kopplingar teman emellan. Artiklarnas kvalitet har jag bedömt enligt kriterier för kvalitetsvärdering (Forsberg & Wengström 2013:115 ff.). Jag anser att alla studier har en hög kvalitet med undantag av (4) på grund av ett limiterat antal deltagare i studien.

6.1 Att lära sig det inhemska språket

Det är inte överraskande att betydelsen av att lära sig finska språket nämndes i alla artiklar (1-7). Möjligheten att lära sig svenska framkallades inte uttryckligt som alternativ men utesluts inte heller. Finska är språket av majoritetsbefolkningen och kommunikation på den finska arbetsmarknaden förutsätter vissa språkkunskaper. På grund av att språket anses som essentiell betingelse för delaktighet på arbetsmarknaden fanns det inga stora skillnader i artiklarna, även om tyngdpunkterna varierade lite. Jämfört med de andra temana fick språket även mindre utrymme i studierna. Vilka speciella funktioner av språket belystes?

Hahl & Paavola (4) undersökte vilka faktorer har underlättat eller försvarat tillgång till arbetsmarknaden för invandrarlärare i engelska som utbildades i Finland. Syftet var att ta reda på hur utexaminerade som engelsklärare fick sysselsättning och hur de upplever

sina chanser på arbetsmarknaden. Data samlades in genom enkät och grupp diskussioner. Genom kravet på utmärkta kunskaper i finska tilldelas språket en roll som gatekeeper till läraryrke (4,5). Goda eller tillfredställande kunskaper i finska var ofta inte tillräckliga för att få anställning som engelsklärare, vilket upplevdes som för strikt och onödigt. I stället för att förvänta sig flyttande språkkunskaper när man börjar jobba kunde man förbättra språket vidare på arbetsplatsen. Pehkonen (7) har i sin studie tagit reda på vilket sätt immigranter har integrerat i arbetsmarknaden. Forskningen genomfördes med hjälp av halvstrukturerade intervjuer. Det framkommer att utan arbete finns det faktiskt begränsade möjligheter att förbättra språket. Det är deltagande i arbetslivet som möjliggör utvecklandet av språket.

Heikkilä (2) undersökte svårigheterna av immigranter att få tillgång till arbetsmarknaden. Syftet var att utreda om det etniska ursprunget påverkar chanserna på arbetsmarknaden. Data samlades in genom enkäter, intervjuer och en litteraturstudie. Språket ansågs av deltagare från Russland som den viktigaste resurs för att få anställning. Akhlaq (5) undersökte hur immigranter kommer in i den finska arbetsmarknaden och vilken roll privata sociala nätverk spelar. Syftet med undersökningen var att ta reda på vilka olika metoder används av immigranter för att hitta jobb och undersöka hur effektiva metoderna har varit. Som forskningsmetod användes deltagande observation och intervjuer. Deltagare i studien kom från Pakistan och Indien. Resultatet i denna studie visade att icke-europeiska immigranter upplevde diskriminering genom arbetsgivare som den största hinder. Hur rollen av språket för arbetsmarknaden upplevs kan alltså variera beroende på etniskt ursprung.

Forsander (1) analyserade immigranternas position på den finska arbetsmarknaden under 1990-talet. Longitudinal data togs ur två databaser från statistikcentralen och arbets- och näringsministeriet. Forsander understryker förbindelsen mellan språket och förmågan att kunna använda utbildningen från hemlandet. Finska språket krävs för att kunna använda existerande kunskaper i ett nytt sammanhang. Om finska språkkunskaper är bristande beskrivs den gamla utbildningen som värdelös. Det gäller i synnerhet när arbetet kräver en hög abstraktionsförmåga. Forsander påpekar att det kan ta många år innan nya språkkunskaper tillåter användningen av hemlandets utbildning som en resurs.

Jasinskaja-Lahti (3) analyserade den psykologiska, sociokulturella och socioekonomiska anpassningen av immigranter. Syftet var att undersöka genom en longitudinell analys och enkät hur väl anpassningen och integration av immigranter lyckas i Finland. Hon kom också fram till att vistelseperioden i Finland är av avgörande betydelse för lärande av språket. Det är den andra hälften av det första decennium i värdlandet som karakteriseras av gripbara lingvistiska utvecklingar. Det är alltså en investering av flera år som behövs. Studierna (3,6) anser att immigranter måste utveckla sina språkkunskaper aktivt och självständiga för att kunna träda in i arbetsmarknaden. Viktigt är att börja med språkkurser genast efter ankomsten. Ett problem kan vara att hitta passande språkkurser och att finska allmänt anses som svårt att prata och skriva (7). Intresset av många finländare att prata engelska med utlänningar tolkas som en möjlighet för immigranter att undgå lära finska språket (4).

6.2 Att använda sociala nätverk

I sammanhang med det sociala nätverket togs upp begreppet socialt kapital i fyra studier (3,5,6,7). Socialt kapital definieras i Giddens (2013:508) som ” [...] resources that individuals or groups gain through their long-lasting networks of relationships with friends, mutual acquaintances and other contacts.” Enligt (7) utgörs socialt kapital av förtroende, sociala nätverk och delaktighet. Vad som kom fram under innehållsanalysen var att ett nätverk som socialt kapital kan fungera både som resurs och ett hinder.

Nätverk som resurs

Forsander (1) håller före att nätverk kan fungera som centrala element för arbetssökningen och utvecklingen av sin karriär. Det är speciellt under utbildningen i värdlandet att sociala och professionella kontakt med finländare kan knytas. I studien (5) beskrivs fem positiva kännetecken i förbindelse av sociala nätverk och arbetsmarknaden: spridning av information om lediga jobb och osynliga vakanser; positiv inflytande angående rekryteringsbeslut; låg rekryteringskostnad; låg osäkerhet angående arbetstagarens karaktärsdrag samt ytterligare värdefulla information till båda sidor. Studierna (6,7) framhäver den viktiga rollen av förtroende inom sociala nätverk. Immigranter som arbetsgivare ofta föredrar att anställa andra immigranter. Den etniska ekonomin kallas för en ekonomi av förtroende eftersom tillförlitliga och flexibla arbetstagare är centrala. I stu-

dierna (5,7) framgår rollen som nätverk spelar i början av vistelsetiden i värdlandet. Immigranter har kanske limiterad arbetserfarenhet och språkkunskaper är ofta begränsade. Den etniska ekonomin kan hjälpa till med enkla jobb som kräver lite avancerade kunskaper. Arbetsförhållandet bygger mycket på ömsesidigt förtroende. Akhlaq (5) skiljer mellan starka (familj och nära vänner) och svaga (bekanta och arbetskamrater) nätverk och säger att det starka nätverket är den bästa källan för information kring arbetsmöjligheter.

Nätverk som hinder

I flera studier (1,5,6,7) beskrivs hur beroende av sociala nätverk kan vara ett hinder för den allmänna integrationen och arbetsmarknadsintegrationen i synnerhet. Wahlbeck (6) säger att många immigranter inte har några alternativ när de väljer inträdande i den etniska ekonomin genom användande av sociala nätverk. Det finns helt enkelt inga andra jobb för dem. Enligt studien finns det följaktligen risken för negativt socialt kapital eftersom sociala nätverk kan leda till utnyttjande och marginalisering med dåliga arbetsförhållanden. Arbetstider är oattraktiva och lönen är låga. Det kan ställas överdrivet starka lojalitetskrav på individuella medlemmar som sedan begränsar möjligheterna på delaktighet i den större finska arbetsmarknaden. Samma studie beskriver rollen som arbets- och näringsbyrå spelar i upprätthållande av den etniska ekonomin. Nästan hälften av studiedeltagare fick sin anställning genom officiella praktikplats. Förmedlingen av vissa etniska grupper till den så kallade kebab ekonomin verkar underlätta arbete för båda sidor (6).

Studien (6) anser att det etniska sociala nätverket används av några som språngbräda för social och socioekonomisk integration, men att nätverket också håller fången många i en marginal sektor av näringslivet. Pehkonen (7) bedömer att detta kan leda till bristande kontaktmöjligheter med majoritetsbefolkningen, vilket i sin tur försvarar etableringen av socialt kapital med personer utanför den egna etniska kommunen. Enligt Pehkonen kräver socialt kapital framför allt kommunikation och interaktion. Det förutsätter en viss öppenhet och vilja att ta kontakt med den andra. Om den inte finns kan exklusion och utanförskap vara följden. Speciell under tiden av hög arbetslöshet finns således risken att immigranter anses som konkurrens för finländare på arbetsmarknaden (7).

Akhlaq (5) anmärker att användningen av sociala nätverk öka avhängigheten av familjen eller vänskapskretsen och ofta leder till lågbetalda jobb med lite prestige. Han håller med studien (7) att om kommunikation är inskränkt till den egna etniska kommunen måste detta leda till reducerad interaktion med majoritetsbefolkningen. Konsekvensen blir att bristen på finska nätverksresurser tilltas och stärkas bland immigranter. Akhlaq (5) framhåller att kontakten med majoritetsbefolkningen är central för att lära sig om kulturen, språket och institutioner, men först och främst handlar det om att få tillgång till sociala nätverk med en högre socioekonomisk status. Det egna etniska nätverket kan sällan erbjuda arbetsmöjligheter som ligger högre på yrkeshierarkin. Det gäller i synnerhet i Finland där ökad immigration är ett relativt nytt fenomen och där etniska minoriteter inte kan erbjuda en stor mångfald av sysselsättningsmöjligheter.

6.3 Inhemsk utbildning

Rollen av utbildningen framkommer i alla studien (1-7) men med olika tyngdpunkt. Forsander (1) identifierar utbildningens ursprungsland och nivån av utbildningen som två av de tre avgörande faktorer i förklaringen för invandrarnas sysselsättningssituation. En finsk utbildning hjälpte immigranter att komma över tröskeln till arbetsmarknaden (1,7). Som redan beskriven i rollen av språket anses en utländsk utbildning som nästan värdelös om bristande språkkunskaper omöjliggör anpassning av utbildningen till finska näringslivet. Arbetsgivare har det svårt att evaluera vad den utländska utbildningen egentligen innebär. Heikkilä (2) säger att utländska certifikat inte värdesätts även om de har officiellt blivit godkänd. Arbetsgivare föredrar ansökare som har både utbildats och samlat arbetserfarenhet i Finland. Utländsk arbetserfarenhet uppskattas lite av finska arbetsgivare (2).

Hahl & Paavola (4) anger att utländska utbildningar kan ses som irrelevanta i sammanhanget av det finska näringslivet. Däremot undgår immigranter genom att vara kvalificerad och utbildad i Finland början av att få godkännande av utländska examina som kan vara ytterligare ett hinder i arbetssökande. Det fastställs vidare i studien (4) att deltagare kunde känna sig pressad att uppgradera sina färdigheter vidare även om de var redan kvalificerat ur universitet. Det upplevdes som skrämmande med tanke på tidskrav, familjesituationen och ekonomin. För övrigt krävs ett inträdesprov inom de flesta ut-

bildningslinjerna så att ingen garanti finns att studierätt kan nås. Jasinskaja-Lahti (3) förklarar en bättre förmåga av redan högutbildade immigranter att lära sig värdlandets språk med deras bestående utbildningsnivå.

Studierna (5,6) påvisar en möjlig relation mellan utbildning och diskriminering. Wahlbeck (6) avser att arbetsbyråns välmenade praktikförmedlingen inom den etniska ekonomin kan leda till marginalisering. Studie (5) ifrågasätter om utbildning i sig kan leda till bättre chanser på arbetsmarknaden: ”The various language and vocational-training measures enacted will thus be prevented from attaining their full potential in the absence of a change in attitudes towards immigrants in society at large” (Akhlag 2011:708).

6.4 Etniskt ursprung och diskriminering

I studierna (1,2,3,4,5,7) spelade rollen av etniskt ursprung en roll. Forsander (1) anser att positionen av immigranter i samhället bestäms av strukturer i värdlandet. Den nordiska välfärdsstaten baserar sig på idealen av folkets homogenitet och sociala strukturer har det svårt att anpassa sig till den tilltagande mångfalden. Tröskeln till arbetsmarknaden för immigranter är hög. Forsander säger att etniskt ursprung utgör den tredje avgörande faktor för förklaringen av sysselsättningsläge av immigranter. Immigranter från västvärlden och Asien är mest framgångsrika på arbetsmarknaden, medan flyktingar och immigranter från utvecklingsländer har en stark marginaliserad position på arbetsmarknaden (1,2,3). Enligt Forsanders (1) kvantitativa studie var etniskt ursprung den starkaste statistiska förklaringen för invandrarnas sysselsättningsläge.

Heikkiläs (2) studie tar ett socialkonstruktivistiskt perspektiv och söker förklaringar i existerande sociala strukturer. Studien brukar teorin kring social uteslutning för att beskriver inkluderande och exkluderande processer som baseras på olika maktfördelningar i samhället. Begreppet etnocentrism används för hållningar av människor som utifrån det egna perspektivet bedömer hela omvärlden. De som inte uppfyller etniska krav stämplas som avvikare och undvikas vid rekryteringstillfällen. Enligt studien (2) karakteriseras den finska arbetsmarknaden av en etnisk hierarki eller dubbel dualism. Det finns jobb för inhemska och jobb för immigranter. Därtill är jobb för immigranter inde-

lade på grund av etnisk bakgrund: vissa jobb för högutbildade västlänningar och vissa jobb för immigranter från utvecklingsländer. Den här segmenteringen av arbetsmarknaden hjälper att förklara varför immigranter ofta har osäkra arbetsförhållanden. Heikkilä (2) anser att diskriminering förblir ett stort problem på alla steg av integrationsprocessen.

I Akhlaqs (5) studie med deltagare från Pakistan och Indien nämns diskriminering som huvudgrund för dåliga jobb möjligheter i Finland. Artikeln riktar uppmärksamheten på arbetsgivare som gatekeeper av arbetsmarknaden. Det påstås att fastnade åsikter och exkluderande metoder vid rekryteringsprocessen leder till utestängning av utländska ansökare. Etnicitet, traditioner och existerande sociokulturella hierarkier tilldelas en viktig roll när det gäller att bestämma möjligheter för minoriteter och olika invandrargrupper. Akhlaq (5) anser att integration förutsätter en tvåvägsprocess: immigranter anpassar sig till värdlandets språk, kultur och normer och värdlandet öppnar sig för den nya kulturen. Mångfaldiga språkkurser och praktik erbjudanden kommer att ha begränsad nytta om inte det finns en förändring i samhällets åsikter gentemot immigranter (5). Vidare beskriver Akhlaq skapandet av etniska sociala nätverk som en indirekt konsekvens av diskriminering på arbetsmarknaden. Genom användningen av etniska sociala nätverk i arbetssökningen går det att undvika de mer formella arbetssökningskanalerna och diskriminering. Enligt studien av Jasinskaja-Lahti (3) upplevs diskriminering också av den näst största gruppen av immigranter i Finland som kommer från Ryssland.

Två studier (4,7) kom fram till lite annorlunda resultat. Enligt Hahl & Paavola (4) upplevde ingen av deltagande engelsklärare att de hade blivit diskriminerad på grund av ursprungslandet. Utseende spelade ingen roll. Däremot fanns det en preferens bland arbetsgivare för lärare som hade engelska som modersmål. Flera deltagare hade inte fått anställning i internationella skolor på grund av ett annat modersmål. I sammanhanget med språket spelade ursprungslandet dock en roll. Hahl & Paavola (4) anser också att det är lätt att säga finska språkkunskaper inte är "bra nog" om man egentligen inte tycker om etniskt ursprung, hudfärg eller religion. Pehkonen (7) säger att immigranter från Ryssland och utvecklingsländerna betraktas med misstänksamhet och majoritetsbefolkningens fördomar och misstankar förorsakar irritation och besvikelse bland immigranterna. Men orättvis behandling eller dålig service behöver inte nödvändigtvis vara rasdiskriminering.

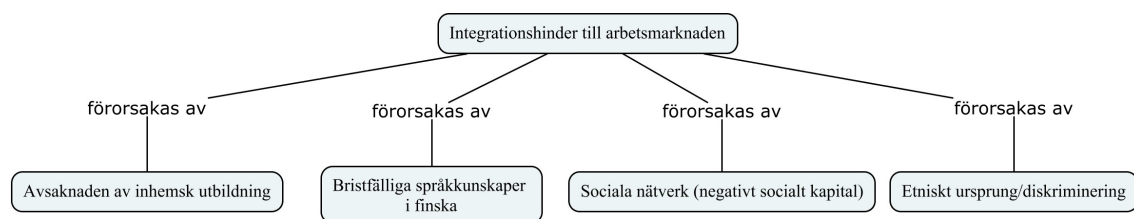
6.5 Resultatsammanfattning

Innehållsanalysen av forskningsartiklar identifierade fyra hinder eller integrationsproblem till arbetsmarknaden för immigranter:

- Bristfälliga språkkunskaper i finska
- Sociala nätverk (som negativt socialt kapital)
- Avsaknaden av inhemsk utbildning
- Etniskt ursprung/diskriminering

Alla fyra teman interagerar med varandra och det är viktigt att se de i sammanhang. Enligt Forsanders kvantitativa studie (1) var utbildningsursprung, utbildningsnivå och etniskt ursprung de faktorer som bäst förklarade situationen på arbetsmarknaden. Heikkiläs studie (2) däremot tilldelar språket en avgörande betydelse. Sociala nätverk kan fungera som en språngbräda för socioekonomisk integration, men det finns en betydlig risk för marginalisering.

Jag har valt att använda en begreppskarta (Figur 2) för att grafiskt åskådliggöra analys-teman. Jag återkommer till begreppskartan i diskussionen kring empowerment där jag utvecklar strukturen vidare.

Figur 2. Begreppskarta: Integrationshinder på arbetsmarknaden

7 DISKUSSION

Syftet med denna studie är att kartlägga hurdana hinder och integrationsproblem till arbetsmarknaden det finns för immigranter i Finland. Fokus ligger på makronivån. Jag kunde identifiera fyra teman med olika nyanser som i den följande diskussionen sätts i förhållande till mina teoretiska utgångspunkter. Genom tillämpningen av empowermentmodellen intar jag ett resursperspektiv och hoppas kunna ge några förslag till Ner-Rås verksamhet kring arbete med immigranter och arbetsmarknaden. Dessutom kommer jag att granska mitt metodval. Konklusionen och förslag till vidare forskning avslutar det här arbetet.

7.1 Resultatdiskussion

Resultaten av studien visar att immigranter möter många integrationshinder i den finska arbetsmarknaden. Som Forsander (1) säger finns det inga enkla förklaringar. De fyra teman som gick att skilja åt kan bara fungera som en grov indelning. Jag anser att alla fyra teman kan betraktas som hinder på makronivån, d.v.s. de är strukturella integrationsproblem för alla immigranter. Alla immigranter måste lära sig finska eller svenska för att kunna vara delaktiga på arbetsmarknaden. Sociala nätverk kan utgöra en tänkbar marginaliseringsrisk för alla immigranter. Ingen immigrant kommer till Finland med en finsk utbildning och diskriminering gäller hela etniska grupper. Speciellt studiens resultat kring diskriminering passar bra ihop med tidigare forskning i bakgrundskapitlen. Jag vågar påstå att diskriminering på makronivå är också den svåraste att vidta åtgärder med. Som Saukkonen (2013) säger förutsätter det en förändring i samhällets tankesätt. Däremot anser jag att även om språk, utbildning och sociala nätverk kan ses som strukturella problem, så är de också lättare för individen att påverka. Att lära sig ett språk, skaffa sig en ny utbildning eller att vara medveten om risker med negativt socialt kapital kräver bland annat motivation och viljan till delaktighet. Jag påstår att känslan av upplevd hjälplöshet är störst i sammanhanget med diskriminering. De andra faktorerna kan åtgärdas bättre av individen.

Medborgarskap kräver delaktighet

Hur förhåller sig koncepten kring medborgarskap till invandrarnas hinder och integrationsproblem på arbetsmarknaden? Den tilltagande immigration och integrationskrav på arbetsmarknaden ifrågasätter fundamentala strukturer av välfärdsstaten och medborgaridealet. Har det välfärdstatliga ansvaret blivit för stort och kostnadskrävande? Vad blir relationen mellan individen och staten? Hur mycket kan staten bidra till arbetsmarknadsintegration av immigranter och vad måste individen själv bidra?

Ulrich Beck (se Giddens & Sutton 2013:101 f.) målar en bild av ett risksamhälle där alla kan drabbas av arbetslöshet eller utanförskap. Det gäller immigranter såväl som finländare. Cederlund & Berglund (2014:168) bedömer att den grundläggande utgångspunkten för medborgarskap måste ifrågasättas i ett samhälle där många inte kan verkställa sin egen försörjning. Det måste finnas alternativ hur delaktighet kan förverkligas. Jag undrar om fullvärdigt samhällsmedborgarskap kan alls uppnås när flera integrationshinder försvarar fullt deltagande i arbetsmarknaden. I den finländska grundlagens sjätte paragraf (1999/731) sägs att alla är lika inför lagen. Samtidigt visar resultaten av studierna att det etniska ursprunget spelar en stor roll speciellt för immigranter med bakgrund i utvecklingsländer (1,2,3). Om jämlikhet som medborgerlig rättighet ska vara meningsfull kan den inte bara föreskrivas utan måste få uttryck i vardagen.

En fråga man kan ställa är om förväntningar mot alla medborgare är likadana. Är det möjligt att vissa hinder till arbetsmarknaden är uttryck för ojämlika förväntningar? (4,5) Saukkonen (2013:285) påstår att integration bara ser på hur immigranterna har rättat sig efter det finska samhället. Hur har de anpassat sig till existerande normer. Frågan efter hur det finska samhället lyckas med anpassningen till det nya mångfaldiga samhället blir utanför. Forsander (2008:76 ff.) beklagar att diskursen fokuserar på en norm deficit av immigranter eller vad hon kallar för *lack of Finnishness*. Delaktighet och därmed medborgarstatus kan bara uppnås genom att ha stadigt arbete. Men vad händer när utanförskap av arbetsmarknaden blir den rådande normen för en stor del av immigranterna? Det är ett problem på makronivån för hela finska samhället. Samtidigt påverkar det alla immigranter på individnivån när de blir socialt och finansiellt beroende på välfärdsstaten för att kunna klara vardagen. Rollen för den professionella inom det sociala området måste vara att hjälpa hitta resurser och verktyg som möjliggör socialt deltagande.

Inklusion och exklusion som sociala konstruktionsprocesser

Hur relaterar resultaten till begreppen inklusion och exklusion? Madsen (2006:178) menar att det finns tre målperspektiv i social inklusion: utöva och differentiera normalitetsförväntningar, utveckla social mångfald och skapa betingelser för allas sociala deltagande. Jag anser att det är just normalitetsförväntningar som ofta utgör ett problem i arbetsökningsprocessen. Vad är normaliteten och vem definierar den? Hahl & Paavola (4) visade att förväntningen för arbetssökande engelsklärare var utmärkta kunskaper i finska språket, även om jobbet kanske kunde klarats av med goda språkkunskaper. För höga språkkrav utgör således ett hinder för immigranter när de vill komma in i arbetsmarknaden. En mer reflekterad åskådning skulle kunna ge invandrarna möjligheten att förbättra språket vidare på jobbet (7). Det samma gäller utländska utbildningar som har blivit godkända av utbildningsministeriet (2,4). Normalitetsförväntningen borde inte vara att kräva ytterligare finska utbildningar. Betingelser för allas sociala deltagande kan inte skapas om språket intar rollen som gatekeeper till arbetsmarknaden (4,5). Dessutom omöjliggör diskriminering på grund av etniskt ursprung utvecklingen av social mångfald.

Saukkonen (2013:289 f.) betonar att rättigheterna av minoriteter är förankrade i grundlagen och ingen tvingas att byta språk, kultur och identitet. Mångfald anses som positiv och eftersträvansvärd. Samtidigt påstår Saukkonen att många finländare inte har accepterad diversifieringen av landet, eftersom den finska identiteten sätter stora krav på homogeniteten. Det finns en tilltagande mångfald men förväntningen är att man assimilerar sig till den rådande kulturen. Det är den dominerande gruppens värderingar som bestämmer (Johansson 2010:157). Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete (CIMO 2014) har undersökt hur finska arbetsgivare värderar färdigheter och kunskaper som fås genom internationella erfarenheter i rekryteringsprocessen. Resultatet är att även om kompetenserna är viktiga för arbetsmarknaden är arbetsgivare ofta oförmögna att erkänna de - kompetenserna är dolda. Enligt CIMO måste uppgiften vara att göra kvalifikationerna synliga så att arbetsgivare kan se fördelar av internationell erfarenhet. Det passar samman med Madsens (2006) innebörd av social inklusion nämligen att se olikhet som resurs.

Jönhill (2012) anser att inkludering i ett delsystem som arbetsmarknaden kräver att man gör sig relevant för systemet. Det förutsätter förmågan att kommunicera med delsystemet arbetsmarknad genom att t.ex. lära sig språket eller få en utbildning. Men är det faktiskt så lätt som immigrant att göra sig relevant för arbetsmarknaden? Forsander (2008) påpekar problemet med detta i att det är fortfarande majoritetsbefolkningen som bestämmer när relevansen är tillräcklig eller om den har nåtts överhuvudtaget (4,7). Hon menar att kriterierna för inklusion är så osäkra att den oönskade kan avsiktligt exkluderas. Immigranternas ”[...] opportunities to participate equally recede the closer they get to the supposed definitions that would grant them inclusion” (Forsander 2008:81).

Jag anser att hinder och integrationsproblem till arbetsmarknaden speglar vad Tilly (2008) kallar för beständig ojämlikhet. Studierna (1,2,3,4,5,7) visade ett sammanhang mellan etniskt ursprung och en stark marginaliserad position på arbetsmarknaden. Immigranter från utvecklingsländer är de mest utsatta (1,2,3.). Med Tillys (2008) teori som bakgrund är det möjlighetsansamlingen av de mäktiga i samhället som exkluderar de underordnade från tillträdet till arbetsresurser. Bristande kunskaper i språket eller brist på den riktiga utbildningen etablerar kategoriska skillnader mellan grupper och leder till beständig ojämlikhet. Även inom den etniska ekonomin fastställdes exploatering (1,5,6,7). Genom emulering cementeras bestående mönster vidare. Tilly (2008) förklarar vidare att adaptation leder till rutiner och processer som förstärker strukturerna. Männskor anpassar sig okritiskt så att ojämlikheten reproduceras och bibehållas. Emellertid påpekar Tilly (2008) att adaptation förutsätter att det inte finns motstånd och att ojämlikheten accepteras passivt. Jag tycker att det är här som empowerment kan spela en utomordentlig viktig roll. På samma sätt som Jönhills (2012) teoretisk indelning kan ha viktiga konsekvenser för hur man upplever eller tolkar sina möjligheter att påverka situationen som immigrant. Även om man känner sig exkluderad eller diskriminerad i delsystemet arbetsmarknaden, så är man inkluderad i ett annat delsystem som kan heta rättssystem eller lagstiftning.

Empowerment som etablering av motmakt

Moulas (2009) empowermentmodell tar som utgångspunkt den nuvarande situationen och beskriver vilka problem som finns. I min studie har jag kartlagt hinder och integrationsproblem inom fyra stora teman. Målet i empowermentmodell är att genom systematiskt tänkande framlägger handlingsalternativ som kan leda till den önskade situationen, t.ex. arbetsmarknadsintegration. Hinder och problem på makronivån brytas här alltså ner till individnivån. För att bättre kunna systematisera och framvisa relationerna mellan olika begreppen har jag valt att disponera mina tankar kring empowerment och handlingsalternativ i samma begreppskarta som i analysdelen. Utvecklingen av kartan visar relationerna mellan begreppen och använder förbindelseord för att tydliggöra kopplingar (Figur 3). Mina förbindelseord är alla aktiveringsord som ska visa exempel på hur man skulle kunna aktivera arbetssökande immigranter på Ne-Rå. Jag vill visa att det finns åtgärder individen kan ta och att många hänger ihop. Det är just den här delen som jag hoppas kan ge Ne-Rå idéer för deras fortsatta arbete med immigranter och arbetsmarknadsintegration. Begreppskartan är inte avsedd att vara heltäckande utan mening är att uppvisa några viktiga strategiska optioner.

Utgående från analysteman etniskt ursprung/diskriminering kan kartan alltså läsas på det följande sättet: Om man misstänker att man har blivit utsatt för diskriminering på arbetsplatsen kan man **rapportera** detta till arbetarskyddsförvaltningen. I fallet det handlar om ett rasistiskt brott ska man rapportera det till polisen. Individen själv kan **lära sig om** sina rättigheter och lagstiftningen som diskrimineringslag och lag om främjande av integration. Utgående från analysteman sociala nätverk kan egna intresseorganisationer bidra att **stöda** en anmälning av diskriminering även om tröskeln kan kännas ganska hög.

Utgående från analysteman avsaknaden av inhemsk utbildning borde man **ta vara på** den inledande kartläggning och integrationsplan som alla immigranter har rättigheten till. När man uppfyller vissa språkkrav kunde man fundera på att **inleda** en finsk utbildning eller **ansöka om** godkännelse av en utländsk utbildning. När man skaffar sig en finsk utbildning kan man **etablera** ett finskt nätverk.

Utvecklingsförslag för Ne-Rå

Jag är medveten om att Ne-Rås personalresurser är begränsade och att verksamheten finansieras till 100 % av Penningautomatföreningen. Det sätter gränser för vad är möjligt inom verksamheten. Men för tillfället finns det limiterad stöd Ne-Rå ger till immigranter som frågar efter hjälp med arbetsökning. Flera andra ställen är förvisso bättre insatt att ge praktiska tips eller hjälp med saker som cv skrivande. Däremot ser jag Ne-Rås expertis och potentiella utvecklingsroll mer i sammanhanget av empowerment. En aktiv och stödande roll som innebär en kort kartläggning av möjligheter och resurser. Immigranterna kan känna sig maktlösa när vägen till arbetsmarknaden är lång och komplicerad och de utsatts för hinder. Begreppskartan kunde här användas för att introducera tanken att det krävs och finns ett bredd fält av resurser. Kartan kan fungera som ett visuellt hjälpverktyg för vad kan vara svårt att förmedla bara med ord. Det finns inga enkla lösningar som leder till jobb inom kort tid men tanken är att skapa medvetenhet att det krävs individens aktörskap. Några klienter som jag träffade på Ne-Rå viste inte alls vad de kan göra. Empowerment kan etablera motmakt när man upplever maktlöshet. Men förståelsen att sitt eget läge kan påverkas kräver information och en helhetssyn på situationen (Askheim & Starrin 2007). Jag anser att en begreppskarta kunde vara av nytta i en timmes klientsamtal på Ne-Rå eller också som del av en större presentation. Det finns säkert också synergier Ne-Rå kunde få i detta sammanhang ur samarbetet med t.ex. Kalliolan Maahamuuttajien vertaisohjaus som har mycket erfarenhet med immigranter.

7.2 Metoddiskussion

Jag bestämde mig att använda en litteraturstudie som metod eftersom det verkade mest lämplig för att kunna få en översikt om ämnet. Alternativt skulle jag ha varit intresserad av att göra en kvalitativ studie med enkät men min personliga tidtabell tillät inte detta. I efterhand skulle jag gärna ha fått en mer lösningsinriktad vinkling i mitt arbete redan från början. Frågan efter lösningsalternativ är tydligt förknippad med socialpedagogiskt tänkande. Vad kan en immigrant göra själv för att underlätta tillgången till arbetsmarknaden? Hur kan man aktivera immigranterna? Jag har försökt att få den här kopplingen i diskussionen genom reflektioner kring empowerment samt en begreppskarta.

Jag upplevde att litteraturstudien gav mig mycket frihet med uppläggningsen av mitt arbete. När jag besökte Migrationsverkets bibliotek hittade jag flera studier som har gjorts kring ämnet men det skulle ha blivit för mycket material. Några studier har publicerats av tankesmedjor eller individuella forskare men de ofta saknar peer review eller liknande sakkunnig granskning. För att hålla nivån av studier ganska hög bestämde jag mig att inte ta med dem och fokuserar på vetenskapliga tidskrifter i stället. I praktiken betydde det också att bara ta med material på engelska. En annan aspekt jag tog med i betraktande var att inkludering av Migrationsverkets finskspråkiga studier skulle ha varit mycket tidskrävande för mig. Beslutet att inte ta med de i analysen blev på sätt och vis oundviklig för mig med tanke på min egen tidsplan och mina språkkunskaper i finska. Samtidigt vet jag att finska studierna kunde ha gett mig intressanta fakta som jag nytt har gått miste om.

Efter att jag hade fått en överblick över materialet kunde jag närmare bestämma mina inklusionskriterier. Fokuset på Finland valde jag för att kunna begränsa mängden av materialet samt att jag ville veta om det fanns specifika hinder i Finland. Jag valde en rätt lång tidsperiod för publikationer med tio år men det visade sig vara nödvändig för att få tillräcklig med material på engelska. Man kan fundera på hur tidsramen inverka på analysen men jag anser att resultaten är av så grundläggande natur att de gäller fortfarande. Jag gjorde ingen avgränsning angående kön men jag tänkte senare att det kunde ha varit intressant att fokusera mera på män eller kvinnor. Å andra sidan visade redan inkludering av både kön ett begränsat antal studier. Ytterligare fokusering skulle ha behövt en helt annan forskningsfråga och jag hade för avsikt att stanna på makronivån. Jag lärde mig under studien att rollen av unga immigranter inte kan jämföras med rollen av vuxna immigranter på arbetsmarknaden, så att det var bra att bara inkludera vuxna i studien.

Den tekniska datainsamlingen med olika databaser fungerade bra. Jag har redan berättat om begränsningar med Google Scholar och att de oklara sök- och sorteringsalgoritmerna är en nackdel för reliabiliteten av studien. Det primära målet med Google Scholar var att hitta flera studier och det lyckades jag med. Jag kunde kanske ha använt andra sökmotorer men det visade sig snabbt att samma artiklar dök upp i olika sökmotorer. Jag kollade också referenserna av mina artiklar så att jag tror att jag fick med de viktigaste stu-

dierna. Jag upplever att artiklarna jag hittade svarade på min forskningsfråga ur olika intressanta synvinklar. Med hjälp av innehållsanalysen var det lätt att kategorisera och indela hinder och integrationsproblem under olika teman. Även om jag fick indelningen snabbt klart för mig så fanns det överraskningar, t.ex. hade jag aldrig funderat på sociala nätverk som negativt socialt kapital.

Reliabilitet och validitet

Enligt Jacobsen (2012:21) innebär reliabilitet att en undersökning måste ha varit genomförd på ett trovärdigt sätt. Man måste alltså kunna lita på resultaten. Ingen av mina sju valda studier hade precis samma forskningsfråga som jag. Det betydde att jag måste tolka resultaten i ett visst mån och sätta de i förhållande till mitt eget arbete. Risken finns således att detta ledde till överdriven tolkning. Genom tydliga och systematiska arbetssteg har jag ändå försökt att uppnå reliabilitet. Validitet beskriver "... ett instruments förmåga att mäta det som är avsett att mätas" (Forsberg & Wengström 2013:104 f.). Jag har försökt att säkerställa validiteten i hela arbetsprocessen genom klar struktur och dokumentering. Eftersom jag bara använder sekundärmaterial har jag lagt specifik fokus på relevansen av mina valda analysartiklar. Studiens generaliserbarhet är likväl öppen för kritik på grund av ett begränsat antal artiklar.

7.3 Konklusion

Studien har kunnat identifiera fyra hinder som försvårar immigranternas integration i den finska arbetsmarknaden: bristfälliga språkkunskaper, sociala nätverk som negativt socialt kapital, avsaknaden av (inhemsk) utbildning och rollen av etniskt ursprung/diskriminering.

Språket tilldelas en roll som gatekeeper till finska arbetslivet och som krävs för att kunna kommunicera med majoritetsbefolkningen. Kompetens i finska anses även som viktig för att kunna överföra och använda en utländsk utbildning i sammanhanget med det finska näringslivet. Arbetsgivarens höga krav på finska ifrågasätts när goda eller tillfredställande kunskaper i språket betraktas som otillräckliga. Sociala nätverk anses som en möjlig resurs men också beskrivas som negativt socialt kapital där överdrivet starka lojalitetskrav kan leda till utnyttjande och marginalisering med dåliga arbetsför-

hållanden. Speciell inom den etniska ekonomin finns risken att många fastnar i en marginal sektor av näringslivet. Kontaktmöjligheter med majoritetsbefolkningen begränsas starkt och avhängigheten av familjen eller vänskapskretsen ökas. Framför allt kan den etniska ekonomin sällan erbjuda tillgång till yrken med högre socioekonomisk status. Karriärmöjligheterna är således mycket begränsade.

En utländsk utbildning är ingen garanti till framgång på den finska arbetsmarknaden och beskrivs t.o.m. som irrelevant när arbetsgivare inte kan bedöma innehållet. Däremot kan en inhemsk utbildning hjälpa att komma över tröskeln till arbetsmarknaden. Samtidigt hjälper det med att uppfyller språkrav eftersom de flesta utbildningar är på antingen finska eller svenska. Etniskt ursprung är av betydelse när immigranter söker jobb i Finland och enligt en studie var det även den starkaste statistiska förklaringen för invandrarnas sysselsättningsläge (1). De mest framgångsrika immigranter kommer från västvärlden och Asien medan flyktingar och immigranter från utvecklingsländer har en stark marginaliserad position. Det påstås att det finns en etnisk hierarki på arbetsmarknaden med jobb för inhemska och jobb för immigranter. Exkluderande metoder vid rekryteringsprocessen kan leda till diskriminering av utländska ansökare vilket i sin tur kan öka beroende på det sociala nätverket.

Den demografiska sammansättningen av det finska samhället fortsätter att förändras kraftigt under de kommande åren. Den rådande flyktingsituationen i Europa påverkar och utmanar Finland som många andra länder. Många av de som nu kommit som flyktingar till Finland kommer att stanna. Integrationen i arbetsmarknaden blir av avgörande betydelse och studien har visat att det finns en rad hinder. Det är essentiellt att immigranter känner till förväntningar som det finska samhället har och att det krävs eget initiativ för att underlätta integrationsprocessen. Speciell språkets gatekeeper roll till arbetsmarknad kräver aktivt lärande av immigranter. Samtidigt kunde funderas om alla jobb kräver utmärkta språkkunskaper eller om det är möjligt att vidare utveckla språket på jobbet.

Som utlänning som har bott i Finland i flera år tycker jag att landet kännetecknas av två motstridiga inställningar. Det finns tydlig lagstiftning som hälsar välkommen mångfalden, förbjuder diskriminering och garanterar stöd och hjälp med integration i samhället.

När statministern Juha Sipilä i september 2015 erbjöd sitt hem för flyktingar var det en stark signal till immigranter i allmänhet att de är välkomna. Å andra sidan innehåller regeringskoalitionen ett parti med medlemmar som har uttalat sig främlingsfientligt flera gånger. Det återspeglas på arbetsmarknaden när etniskt ursprung kan bestämma hur framgångsrika jobbansökningar är. Jag håller därför med Saukkonen (2013:289 f.) att diversifieringen av landet inte har internaliserats av hela befolkningen. Det förblir följaktligen en stor utmaning för politiken att leda befolkningen till ett nytt mångfaldigt samhälle. Arbetsgivarorganisationer kan inta en ledande roll genom att uppmana medlemmar att säkerställa jämlikhet i rekryteringsprocesser och på arbetsplatsen. Professionella inom det sociala området har den viktiga rollen att stöda immigranterna på vägen till arbetsmarknaden.

Förslag till fortsatt forskning

I denna studie har jag haft fokus på att kartlägga hinder och integrationsproblem på makronivå. Min personliga upplevelse under litteraturgenomgången var att det som finns skrivet om ämnet är för det mesta en beskrivning av den nuvarande situationen. Som redan sagt i metoddiskussionen vore det spännande att ta en lite mer lösningsinriktad ansats. Min begreppskarta skrapar bara på ytan men det skulle vara intressant att undersöka hur man kan stöda immigranter i arbetssökningsprocessen. Vilka specifika insatser är mest lovande? Vad fungerar i andra länder och vad fungerar inte? Studien visade t.ex. att inhemska utbildningar är mycket viktiga för finska arbetsgivare. Men för att kunna få en inhemsk utbildning krävs det vanligtvis goda språkkunskaper i antingen finska eller svenska. Med andra ord kan det ta många år av språkstudier innan man även kvalificera sig för ansökningen om en utbildningsplats. Vore det möjligt att offerera utbildningsprogram på utländska språk (somaliska, arabiska) och parallellt förknippar det med språkstudier? På det sättet skulle man inte "förlora" flera år med språkstudier utan kunde sätta fart på hela integrationsprocessen till arbetsmarknaden. Finns det sådana modeller utomlands?

KÄLLOR

- Adams, Robert. 2008, *Empowerment, Participation and Social Work*. 4 uppl., Basingstoke: Palgrave MacMillan, 238 s.
- Akhlaq, Ahmad. 2011, Connecting with work. The role of social networks in immigrants searching for jobs in Finland. *European Societies*, vol. 13, nr 5, s. 687-712.
- Arbets- och Näringsministeriet. 16/2012, *Discrimination in the Finnish Labour Market - An Overview and a Field Experiment on Recruitment*. Tillgänglig: http://www.tem.fi/files/32827/TEMjul_16_2012_web.pdf Hämtad: 7.5.2015.
- Arbets- och näringsministeriet. 2013, *Översikt över integration 2013*. ANM Rapporter 40/2013. Redigerat av Ramboll Management Consulting. Tillgänglig: https://www.tem.fi/files/38145/TEMrap_40_2013_web28112013.pdf Hämtad: 21.5.2015.
- Askheim, Ole Petter & Starrin, Bengt (red.). 2007, *Empowerment i teori och praktik*. Malmö: Gleerups Utbildning AB, 234 s.
- Aveyard, Helen. 2010, *Doing a literature review in health & social care – a practical guide*. 2 uppl. Berkshire, UK: Open University Press, 180 s.
- Bellamy, Richard. 2008, *Citizenship: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press, 133 s.
- Blennberger, Erik. 2005, *Etik i socialpolitik och socialt arbete*, Lund: Studentlitteratur, 444 s.
- Bronfenbrenner, Urie. 1994, Ecological models of human development. I: International Encyclopedia of Education, vol. 3, 2 uppl., Oxford: Elsevier. Omtryckt i: Gauvain, M. & Cole, M., red. (1993) *Readings on the development of children*, 2 uppl., New York: Freeman, s. 37-42.
- Carter, John. 2003, *Ethnicity, Exclusion and the Workplace*. Basingstoke, UK: Palgrave MacMillan, 200 s.
- Castells, Manuel. 1997, *The Power of Identity*. Malden, USA: Blackwell Publishers Inc., 560 s.
- Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete. 2014, *Hidden Competences*. Fakta - Facts and Figures, 1/2014. Helsinki: CIMO, 32 s. Tillgänglig: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/32427_Fakta_1_2014_Hidden_Competences.pdf Hämtad: 23.9.2015
- Cederlund, Christer & Berglund, Stig-Arne. 2014, *Socialpedagogik – pedagogiskt socialt arbete*, Stockholm: Liber, 183 s.

- Dwyer, Peter. 2004, *Understanding Social Citizenship: Themes and perspectives for policy and practise*. Bristol: Policy Press, 222 s.
- Europeiska Kommissionen. 2012, *Discrimination in the EU 2012*. Special Eurobarometer 393. Tillgänglig: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_393_en.pdf Hämtad: 21.6.2015.
- Finlex. *Finlands grundlag* (1999/731). Tillgänglig: [http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731?search\[type\]=pika&search\[pika\]=731](http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731?search[type]=pika&search[pika]=731) Hämtad: 21.6.2015.
- Finlex. *Diskrimieringslag* (2014/1325). Tillgänglig: [http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20141325?search\[type\]=pika&search\[pika\]=1325](http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20141325?search[type]=pika&search[pika]=1325) Hämtad: 21.6.2015.
- Finlex. *Lag om främjande av integration* (2010/1386). Tillgänglig: [http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101386?search\[type\]=pika&search\[pika\]=1386](http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101386?search[type]=pika&search[pika]=1386) Hämtad: 21.6.2015.
- Forsander, Annika. 2002, *Luottamuksen ehdot - Maahanmuuttajat 1990-luvun suomalaisilla työmarkkinoilla*. Helsinki: Väestöntutkimuslaitos, Väestöliitto, 283 s.
- Forsander, Annika. 2003, *Insiders or Outsiders Within? Immigrants in the Finnish Labor Market*. *Yearbook of Population Research in Finland* 39, s. 55-72.
- Forsander, Annika. 2008, *Integration through the Nordic welfare state – Does work make you into a real Finn? I*: Blomberg, Helena; Forsander, Annika; Kroll, Christian; Salmenhaara, Perttu & Similä, Matti (eds.). *Sameness and Diversity. The Nordic Welfare State Model and the Integration of Immigrants on the Labour Market*, Helsinki: Research Institute, Swedish School of Social Science, University of Helsinki, s. 71–81.
- Forsberg, Christina & Wengström, Yvonne. 2013, *Att göra systematiska litteraturstudier*. 3 uppl., Stockholm: Natur & Kultur, 219 s.
- Friberg, Febe (red.). 2006, *Dags för uppsats. Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Lund: Studentlitteratur, 154 s.
- Giddens, Anthony & Sutton, Philip W. 2013, *Sociology*, 7 uppl., Cambridge: Polity Press, 1182 s.
- Hahl, Kaisa & Paavola, Heini. 2015, "To Get a Foot in the Door": New Host Country Educated Immigrant Teachers' Perceptions of Their Employability in Finland. *Australian Journal of Teacher Education*, vol. 40, nr 3, s 36-51.
- Hanhijoki, Ilpo; Katajisto, Jukka; Kimari, Matti; Savioja, Hannele. 2012, *Education, Training and Demand for Labour in Finland by 2025*. Helsinki: Finnish National Board of Education, 86 s. Tillgänglig: http://www.oph.fi/download/144754_Education_training_and_demand_for_labour_in_Finland_by_2025_2.pdf Hämtad: 28.4.2015.

- Heikkilä, Elli. 2005, Mobile Vulnerabilities: Perspectives on the Vulnerabilities of Immigrants in the Finnish Labour Market. *Population, Space and Place*, vol. 11, s 485-497.
- Heikkilä, Elli & Pikkarainen, Maria. 2008, *Väestön ja työvoiman kansainvälistyminen nyt ja tulevaisuudessa*. Siirtolaisuustutkimuksia A 30. Helsinki: Siirtolaisuusinstituutti, 219 s.
- Inrikesministeriet. 2009, *Åtgärdsprogram för arbetskraftsinvandring*. Tillgänglig: http://www.intermin.fi/download/16497_Atgardsprogram_for_arbetskraftsinvandring.pdf?1229f52dc72ed288 Hämtad: 12.5.2015.
- Inrikesministeriet. 2013, *Statsrådets Principbeslut Om Strategin Migrationens Framtid 2020*. Tillgänglig: http://issuu.com/sisaministerio/docs/482215_maahanmuuton_tulevaisuus_202?e=0/6183607 Hämtad: 28.4.2015.
- Inrikesministeriet. 2015, *Migrations- och integrationspolitiken 2011–2014*. Tillgänglig: <http://www.intermin.fi/publikation/052015?docID=58220> Hämtad: 21.6.2015.
- Invandrarbarometer 2012. Tillgänglig: http://www.tem.fi/files/35826/Maahanmuuttajabarometri2012_11_2013.pdf Hämtad: 22.6.2015.
- Jacobsen, Dag Ingvar. 2012, *Förståelse, beskrivning och förklaring - Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, 2 uppl., Lund: Studentlitteratur, 327 s.
- Jasinskaja-Lahti, Inga. 2008, Long-term immigrant adaptation: Eight-year follow-up study among immigrants from Russia and Estonia living in Finland. *International Journal of Psychology*, vol. 41, nr 1, s 6-18.
- Johansson, Stina (red). 2010, *Omsorg och mångfald*. Malmö: Gleerups, 238 s.
- Jönhill, Jan Inge. 2012, *Inklusion och exklusion. En distinktion som gör skillnad i det mångkulturella samhället*. Malmö: Liber, 216 s.
- Lundman, Berit & Hällgren Graneheim, Ulla. 2008, Kvalitativ innehållsanalys. I: Granskär, Monica & Höglund-Nielsen, Birgitta, (red), *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. Lund: Studentlitteratur, s. 159-172.
- Madsen, Bent. 2006, *Socialpedagogik: Integration och inklusion i det moderna samhället*, Lund: Studentlitteratur, 301 s.
- Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (red.). 2013, *Perspektiv på sociala problem*, 2 uppl., Stockholm: Natur och Kultur, 371 s.
- Moula, Alireza (red.). 2009, *Empowermentorienterat socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur, 267 s.
- Myrskylä, Pekka & Pyykkönen, Topias. 2015, *Tulevaisuuden tekijät – Suomi ei pärjää ilman maahanmuuttoa*. Analyysi No 42. Helsinki: Elinkeinoelämän Valtuuskunta,

10 s. Tillgänglig: <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2015/01/Tulevaisuudentekij%C3%A4t.pdf> Hämtad: 2.9.2015.

Pehkonen, Aini. 2006, Immigrants' Paths to Employment. *Finnish Yearbook of Population Research*, vol. 42, s. 113-128.

Saukkonen, Pasi. 2013, Multiculturalism and Nationalism: The Politics of Diversity in Finland. I: Kivisto, Peter & Wahlbeck, Östen (red). *Debating Multiculturalism in the Nordic Welfare States*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, s. 270-294.

Statistikcentralen. 2009, *Befolkningsprognosen 2009–2060*. Tillgänglig: http://tilastokeskus.fi/til/vaenn/2009/vaenn_2009_2009-09-30_tie_001_sv.html Hämtad: 21.5.2015.

Statistikcentralen. 2013, Antal utländska medborgare och förändring. I: *Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2012*. Tillgänglig: http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yvrm_uls_201200_2013_9847_net.pdf Hämtad: 2.5.2015.

Statistikcentralen. 2014, *Foreign citizens living permanently in Finland, 31 December 2014*. Tillgänglig: http://www.migri.fi/download/58101_Tilasto_ulkomaan_kansalaisista_2014.pdf?d094fbc68449d288 Hämtad: 2.5.2015.

Statistikcentralen. 2015, *Utländska medborgare i Finland*. Tillgänglig: http://tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto_sv.html#medborgare Hämtad: 21.5.2015.

Statsrådets kansli. *Lösningar för Finland. Strategiskt program för statsminister Juha Sipiläs regering 29.5.2015*. Regeringens publikationsserie, 11/2015. Tillgänglig: http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_RUOTSI_YHDISTETTY_net.pdf/159cf517-d936-493c-8e47-b52912a8f824 Hämtad: 25.5.2015.

Thaa, Winfried & Linden, Markus. 2013, Inklusion/Exklusion als sozial- und politikwissenschaftliches Analyseinstrument. I: Uerlings, Herbert & Patrut, Iulia-Karin (red). *Inklusion/Exklusion und Kultur: theoretische Perspektiven und Fallstudien von der Antike bis zur Gegenwart*, Köln: Böhlau Verlag, s. 317-340.

Tilly, Charles. 1998, *Durable Inequality*. Berkeley: University of California, 299 s.

Valtonen, Kathleen. 2008, *Social Work and Migration. Immigrant and Refugee Settlement and Integration*. Farnham, UK: Ashgate Publishing Ltd., 218 s.

Wahlbeck, Östen. 2007, Work in the Kebab Economy. A Study of the Ethnic Economy of Turkish Immigrants in Finland. *Ethnicities*, vol. 7, nr 4, s. 543-563.

BILAGOR

Bilaga 1/1 Inkluderade analysartiklar

	Författare, Årtal, Tidsskrift	Titel	Syfte	Instrument	Undersökningsgrupp	Antal deltagare	Resultat	Kvalitet
1.	Annika Forsander 2003 Yearbook of Population Research in Finland 39	Insiders or Outsiders Within? Immigrants in the Finnish Labor Market	Att undersöka immigranternas position på den finska arbetsmarknaden under 1990-talet	Longitudinal data ur två databaser	Alla immigrantgrupper i Finland mellan 1989-1993	Statistikcentralen: 31 500; Arbets- och näringsministeriet: 12 000	Ingen enkel förklaring av men etniskt ursprung av stor betydelse. Västländskt och asiatiskt ursprung av fördel på arbetsmarknaden, medan flyktingar och afrikaner hade den svagaste position. Inhemsk utbildning viktig.	Hög
2.	Elli Heikkilä 2005 Population, Space and Place 11	Mobile Vulnerabilities: Perspectives on the Vulnerabilities of Immigrants in the Finnish Labour Market	Påverka det etniska ursprunget chanserna på arbetsmarknaden?	Enkät, halvstrukturerade intervjuer & litteraturstudier	8 nationaliteter ur Europa, Asien & Afrika	301	Det etniska ursprunget hade stor betydelse. Högutbildade immigranter från västvärlden var mest framgångsrika. Invandrare från utvecklingsländer förblir utanför.	Hög
3.	Inga Jasinskaja-Lahti 2008 International Journal of Psychology 43(1)	Long-term immigrants adaptation: Eight year Follow-up Study among Immigrants from Russia and Estonia living in Finland	Hur väl lyckas den psykologiska, sociokulturella och socioekonomiska anpassningen av invandrare i Finland?	Longitudinell analys & enkät	Ryssland & Estland & "etnisk finsk"	282	Språkkunskaper är en väsentlig faktor i integrationen till arbetsmarknaden. Snabb sociokulturell anpassning leder till långsiktig framgång på arbetsmarknaden.	Hög
4.	Kaisa Hahl, Heini Paavola 2015 Australian Journal of Teacher Education 40(3)	"To get a foot in the door": New Host Country Educated Immigrants Teachers' Perceptions of Their Employability in Finland	Hur fick utexaminerade som engelsklärare sysselsättning och hur upplever de sina chanser på arbetsmarknaden?	Enkät och gruppdiskussioner	Europa Asien Nord & Syd-Amerika	16	Inhemsk kvalifikation av stor betydelse. Krav på utmärkta kunskaper i finska. Avlagda praktik och referenser kunde öka chanserna att få befattning.	Medel

Bilaga 1/2 Inkluderade analysartiklar

	Författare, Årtal, Tidsskrift	Titel	Syfte	Instrument	Undersökningsgrupp	Antal deltagare	Resultat	Kvalitet
5.	Ahmad Akhlaq 2011 European Societies 13(5)	Connecting with Work: The Role of Social Networks in Searching for Jobs in Finland	Vilken roll spelar privata sociala nätverk i integrationen till arbetsmarknaden i Finland?	Deltagande observation och intervjuer	Pakistan, Indien	40	Immigranter litade starkt på deras egna sociala nätverk, speciellt i den första tiden efter immigrationen. Sociala nätverk ett sätt att undvika diskriminering på arbetsmarknaden	Hög
6.	Östen Wahlbeck 2007 Ethnicities 7(4)	Work in the Kebab Economy: A Study of the Ethnic Economy of Turkish Immigrants in Finland	Att undersöker specifiert perspektivet av arbetstagare på den turkiska etniska arbetsmarknaden	Halvstrukturerade intervjuer	Turkiet	38	På grund av bristande språkkunskaper och lite utbildning fanns inget alternativt att komma ut ur arbetslösheten. Risken till marginalisering i kebabekonomin.	Hög
7.	Aini Pehkonen 2006 Finnish Yearbook of Population Research 42	Immigrants' Paths to Employment in Finland	På vilket sätt har immigranter integrerat i arbetsmarknaden i Finland?	Halvstrukturerade intervjuer	12 nationaliteter: Europa, Asien & Afrika	30	Språket, inhemska utbildningar och ett finskt socialt nätverk är viktiga. Sammanhang mellan vistelsetiden i landet och lyckandet på arbetsmarknaden.	Hög

Bilaga 2/1 Översikt artikelsökning

Databas	Sökorden	Sökbegränsning	Antal träffar	Lästa artiklar	Valda artiklar	Exkluderad	Exkluderad p.g.a.
Academic Search Elite EBSCO	Finland AND immigrants AND jobs	ej	8	2	1 (5)	Bartram D. 2007, Conspicuous By Their Absence: Why Are There So Few Foreign Workers in Finland? <i>Journal of Ethnic & Migration Studies</i> . Vol. 33(5), s. 767-782.	Fel fokus
Academic Search Elite EBSCO	Finland AND immigrants AND adaptation	ej	22	2	1 (3)	Saarela, J. 2009, Return migrant status and employment in Finland. <i>International Journal of Manpower</i> . Vol. 30(5), s. 489-506.	Fel fokus
Academic Search Elite EBSCO	Finland AND immigrants AND employment	ej	25	2	1 (6)	Valtonen, K. 2001, Cracking monopoly: immigrants and employment in Finland. <i>Journal of Ethnic & Migration Studies</i> . Vol. 27(3), s. 421-438.	Publicerad år 2001
Eric (free version)	Finland AND immigrants AND jobs	ej	3	1	1 (4)		
Eric (free version)	Finland AND immigrants AND adaptation	ej	0	-	-		
Eric (free version)	Finland AND immigrants AND employment	ej	6	0	0		Fel fokus

Bilaga 2/2 Översikt artikelsökning

Databas	Sökorden	Sökbegränsning	Antal träffar	Lästa artiklar	Valda artiklar	Exkluderad	Exkluderad p.g.a.
Sage	Finland AND immigrants AND jobs	Jag gick igenom de första 50 artiklarna	1363	0	0		
Sage	Finland AND immigrants	abstrakt	40	1	0	Jasinskaja-Lahti, I. 2006, Perceived discrimination, social support networks, and psychological well-being among three immigrant groups. <i>Journal of Cross-Cultural Psychology</i> , Vol. 37(3), s. 293-311.	Fel fokus
Google Scholar	Finland AND immigrants AND jobs	Jag gick igenom de första 50 artiklarna	42 700	2	1 (2)	Mannila, S. & Reuter, A. 2009, Social Exclusion Risks and their Accumulation among Russian-Speaking, Ethnically Finnish and Estonian Immigrants to Finland. <i>Journal of Ethnic and Migration Studies</i> . Vol. 35(6), s. 939-956.	Fel fokus
Google Scholar	Finland AND immigrants AND labor market	Jag gick igenom de första 50 artiklarna	36 700	1	1 (1)		
Google Scholar	Finland AND immigrants AND employment	Jag gick igenom de första 50 artiklarna	44 800	1	1 (7)		